MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖZPONTI KÖNYVTÁRA
Budapest IX., Dimitrov tér 8.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIV. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM | ÁRA: 1,40 FORINT | 1982. NOVEMBER 11.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját ünnepeltük

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 65. évfordulójának megemlékezését november 2-án, munkaidő után este 6 órakor tartották a Ráday kollégiumban.

A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után *Lukács Sándor* színművész mondta el Ladányi Mihály Leninről szóló versét. A vers után a Chorus Economicus előadásában három dalt hallhattunk (Novikov: Szikra, Ej uhnyem, és Rajmond: A fény ideje eljött).

A továbbiakban *Mádi Csaba* egyetemi docens, az egyetemi pártbizottság tagja és a kereskedelmi kari pártalapszervezet titkára köszöntötte az egybegyűlteket, külön is szovjet vendégeinket, *Szergej Varfolomejevet*, a Szovjetunió nagykövetségének attaséját és *Igor Szevasztyanovot*, a Szovjetunió nagykövetségének második titkárát, majd megtartotta ünnepi beszédét.

Bevezetésként rövid történelmi visszatekintést nyújtott a Szovjetunió fejlődéséről 1917-től napjainkig. Mint mondotta, az Októberi Szocialista Forradalom által megkezdett társadalmi átalakulás nem mentes az ellentmondásoktól. „A jelen valósága azt mutatja, hogy a szocializmus építésének külső, nemzetközi, politikai és gazdasági feltételei, valamint az egyes szocialista országok belső viszonyai bonyolultakká, ellentmondásokkal terhessé, sok tekintetben kedvezőtlenekké váltak. *A szocializmus építése feltételeinek megváltozása nem eredményezheti a védekezés reflexeként sem a régi beidegződésekhez, a régi gyakorlathoz való merev ragaszkodást, sem pedig azt, hogy pesszimistán szemléljük jövőnket.* A változásokhoz rugalmasan kell alkalmazkodnunk — gazdasági és politikai értelemben egyaránt — és meg kell találnunk annak a módját, hogy szocialista alapelveink, céljaink feladása nélkül találjuk meg az alkalmazkodás optimális feltételeit." A nemzetközi helyzetet értékelvén, a hangsúlyt a fegyverkezési kampány megnövekedésére helyezte. Szólt a béke megőrzésének fontosságáról és a szocialista országok ezirányú törekvéseiről. Majd így folytatta: „A világpolitikai és világgazdasági helyzet feltételeinek változásával párhuzamosan a szocialista országok belső gazdasági feltételei sem maradtak változatlanok. *A szo-*

Ünnepi beszédét tartja Mádi Csaba elvtárs

(Folytatás a 2. oldalon.)

Információs ankét

Az egyetem pártvezetése információs ankétra hívta össze az intézmény párt-, szakszervezeti és KISZ információs felelőseit november 18-án. A megjelentek a működés közben felgyülemlett problémákra, kérdésekre kívántak választ kapni az illetékesektől.

Elsőnek *Selmeci Lajos* elvtárs, egyetemünk pb-titkára adott rövid tájékoztatót a felmerült káderkérdésekre vonatkozóan.

Ezt követően Csizmadia Ernő rektor elvtárs válaszolt az egyetem állami vezetését érintő kérdésekre. Elsőnek cáfolta azt a kifogást, amely szerint az egyetemi és kari tanácsok munkaterve csak a tanév megkezdése után kerekedik ki, s ezáltal gátolja a munkát. Már júniusban foglalkoztak a munkatervvel és szeptember 1-re pontosan kialakultak az egyetemi és a rektori tanács munkatervei. Az itt felüntetett időpontoktól a vezetés legfeljebb rugalmasan eltér, akadályoztatás esetén a körülményekhez alkalmazkodva. Viszont a nagy tömegeket érintő időpontokat mindig előre közli a vezetés. Így a szakfórumok lebonyolításának sorrendje is legalább két héttel előbb tisztázódott. Az érdekeltek távolmaradása nem annak a következménye, hogy nem tudták, mikor lesz a szakfórum, vagy a jelenlegi információs ankét, hanem a közömbösségé, a nemtörődömségé.

Ezúttal jelentette be a rektor, hogy a KISZ javaslatát elfogadva, az egyetemi ifjúsági parlament megtartásának időpontját november 18-ra tűzte ki az állami vezetés. Szólt még az oktatáspolitikai tudományos ülésszak időpontjáról, amelyet az ifjúsági parlament után november 22-én rendez meg az egyetem egy tervezet közrebocsátásával és a főiskolák képviselőinek részvételével.

A Tanulmányi és Vizsgaszabályzatról

A rektor helyt adott azoknak a jogos reflektálásoknak, amelyek a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat egynéhány félreérthető mondatát nehezményezték. Az egyértelműség érdekében elkészült egy rektori körlevél, amelyet a dékánokkal és a hallgatókkal együtt konzultált meg az állami vezetés, s amelyet ezúttal ismertetünk:

Az új Tanulmányi és Vizsgagyakorlatról nagy általánosságban az a vélemény alakult ki, hogy bevezetésével szigorítás következett be — mondotta a rektor. A szigorítás 2-3 pontnál is olyan, amit a minisztériumi keretszabályzat eddig is tartalmazott ugyan, de nálunk ez nem volt követelmény. A főhatóság most úgy döntött, hogy a keretszabályzatot ránk vonatkozólag is kötelezővé teszi, és így a jövőben egy tárgyból két uv-nál nincs több lehetőség, azaz megszűnik a harmadik uv. lehetősége. Egyébként is úgy látja a rektor, hogy van ennek a rendelkezésnek fegyelmező hatása, ami kedvező lehet a tanulmányi előmenetelre.

Nemtetszését fejezte ki Csizmadia elvtárs mind a hallgatói, mind az oktatói részről megnyilvánuló azon kifogásokkal szemben, amelyben kétségbe vonják a demokráciának azt a szoros tartozékát, hogy a minisztériumi főhatóság rendelkezik az egyetem felett. Attól, hogy az egyetemi tanács határozatát a minisztérium megváltoztatja, még a demokráciának semmi baja nincs. Ez tökéletesen összefér a szocialista demokráciával.

Az ösztöndíjról

Szólt a rektor elvtárs az új ösztöndíj és szociális támogatás bevezetéséről. Az a tapasztalat, hogy diákjaink legalább harminc százalékkal többet kapnak, összegszerűen az összes kifizetés magasabb lett. Egy probléma azonban van, amit korrigálni kell — mondotta. Ez pedig az, hogy az öródik-hatodik kategóriások, ha kollégiumban vannak, roszszabbul járnak, mint tavaly, ugyanis idén 800 forint helyett 1375 forintot kell fizetniük. Legégetőbb az ügy a SZET-eseknél. Tizenhat SZET-esünk korábban személyenként 240 forintot fizetet, most 650 forintot kell fizetniük, kollégiumi díjként. A minisztériumnál sikerült elérni, hogy a két összeg közötti különbséget a SZET-esek részére kiegészítik és folyósítják. Addig is az az egyetem egyedi elbírálás alapján megelőlegezi a különbözetet.

Örömmel jelentette be Csizmadia elvárs, hogy beindult a Veres Pálné utcai épületben az oktatástechnikai központ a tanár szakosok számára. Az egyetem vezetői egy egész délutánt töltöttek el az új létesítmény tanulmányozásával és megállapították, hogy ez a tanár szakosok képzésében fordulatot fog előidézni. Bírálta viszont a rektor elvtárs, hogy a laborlátogatási akción a meghívott oktatóknak csak a

(Folytatás a 2. oldalon.)

Gólyabál — 1982

Az idén november 20-án kerül megrendezésre a GÓLYABÁL. Színes programokkal várunk mindenkit itt az egyetemen este 7-től hajnali 3-ig. A program összeállt! Hétkor az aulában és a klubban indul a program. Az aulában az ILLÉS és a BEATLES együttes számait hallgathatjátok. A klubban pedig DISZKÓ-műsor lesz egészen 3 óráig, egyórás nosztalgiabetéttel. 8 órakor kezdődik a nyitótánc (keringő és polka) az aulában. Utána ugyanitt a VERKLI együttes ad koncertet, majd pedig az ANONYMUS és FÁBIÁN ÉVA zenéjére táncolhattok. Az I. előadóban 8.15-től játékfilmeket láthattok (BLÖFF és a LATOR — bemutató előtti). Ugyancsak a nyitótánc után nyit az ebédlőben a BOROZÓ, ahol a jó borok mellé a hangulatról CIGÁNYZENE gondoskodik. A zsibiben szenzációs KISFILMEK várják a szórakozni vágyókat. A IV. előadóban 10 órától MAKSA ZOLTÁN, MARKOS GYÖRGY, NÁDAS GYÖRGY, 1 órától pedig NAGY-BANDÓ ANDRÁS ad műsort. Éjfélkor kezdődik a GÓLYAESKÜ az aulában. Az eskü után saját MUPPET SHOW, NEOPRIMITÍV és TÁNCHÁZ lesz. Lesz még TÁNTORGÓLYA, JÓS, TOMBOLA és sok más. Mindenkit sok szeretettel és jó programokkal várnak — november 20-án szombaton —

a SZERVEZŐK

Gratulálunk!

Lapzártakor érkezett: a KISZ KB kezdeményezésére Szilvásy Györgyöt aranykoszorús KISZ-jelvénnyel tüntették ki. Gratulálunk!

Nagy örömünkre november 7-e alkalmából minden eddiginél több közgázos érdemelt ki KISZ KB-kitüntetést. Ez a tény talán azt is jelzi, hogy a tevékenységcentrumok és a KISZ-vezetés közös fáradozása, mely a tartalmasabb egyetemi diákélet megteremtésére irányul, egyre inkább érzékelhetővé válik.

A KISZ legmagasabb kitüntetését, a KISZ Érdemérmet kapta

Fóris György,

a Közgazdász munkatársa, aki sok éve végez kiemelkedő munkát a klubban, a politikai programok szervezésében, a szakosított középiskolai építőtáborok vezetésében, az instruktori rendszerben, a Közgazdász szerkesztésében és egyáltalán mindenütt, ahol szükség van rá.

Kiváló Ifjúsági Vezető kitüntetést kapott

Pirityi Katalin,

aki az instruktori rendszer „lelkeként", a gólyabálok és más rendezvények szervezőjeként és sok-sok más poszton végzett 4 éven át lelkiismeretes és eredményes munkát.

Aranykoszorús KISZ-jelvényt kapott

Magyar Éva,

aki 4 éves kimagasló munkája középpontjába az instruktori szakbizottság vezetését, az egyetemi tanácstagságot és a szakmai-tudományos munkát állította, és minden területen kiemelkedően értékesen tevékenykedett.

KISZ KB Dicsérő Oklevelet nyert el

Miszori Ildikó,

aki 4 éve a Közgáz Klub egyik leghűségesebb, legnélkülözhetetlenebb aktivistája, és akinek kitüntetése egyben a klub utóbbi 4 évi munkájának eredményeit is méltányolni próbálja.

KISZ KB Dicsérő Oklevelet kapott

Forrai István,

aki az egyetemi közélet egyik legmeghatározóbb, legfelkészültebb egyéniségeként, elsősorban az AIESEC nemzeti bizottság és a KISZ oktatási reform munkabizottság vezetőjeként tett pótolhatatlan szolgálatokat a köz ügyének.

Nagy szeretettel gratulálunk kitüntetettjeinknek!

KISZ-bizottság

Első tábor Szolnokon

A szüret után futótűzként terjedt, hogy november elején egy első tábor lesz. Nagyon sokan szerettek volna menni, ám amikor megtudták, hogy a tábor első napja tanítási szünetre esik, sokan meginogtak, visszaléptek. Közvetlenül a leutazás előtt elhangzottak olyan vélemények, hogy kiszúrás a tábort tanítási szünetre tenni, s egyáltalán pont most megtartani, amikor a zéhák szele megcsapott bennünket, s pótolnánk a bepótolhatót. Mégis több mint hetvenen gyűltünk össze a Nyugatiban, s mint Szolnokon kiderült, az okozott problémát, hogy a KISZ-bizottság maximum hetven reggelit, ebédet, vacsorát és szállást tud kifizetni. Zárójelben még azt is megjegyzem, hogy nemcsak pestiek utaztak le Szolnokra. Aki igazán magáénak érezte ezt a tábort, az rááldozta az idejét, s merem állítani, nem is bánta meg.

A tábor komoly munkára történő kiruccanás volt. A célja, hogy azok, akik szeretnének az első évfolyam ügyeivel foglalatoskodni, egy-két dolgon szeretnének változtatni az egyetemen, és már az is körvonalazódott bennük, hogy hogyan, megismerhessék egymást. Ehhez igazodott a tábor programja, ami sok-sok beszélgetésből állt.

Az egyik nagyszabású beszélgetés a tanulmányi ügyek körül forgott. A felmerült problémák között vannak olyan dolgok, amelyek nem egészen újkeletűek. Orvoslásukra zömmel a január végi téli táborban kerül sor, az illetékesekkel karöltve. Az operatív problémák megoldásához az instruktortól kapunk segítséget. Sok-sok szó esett az elsődleges és másodlagos közösségekről. Felmerült, hogy egyáltalán ismerjük-e a bennük levő lehetőségeket, élünk-e velük? Ha ismerjük őket, meg vagyunk-e velük elégedve, ha nem, hogyan reformálnánk meg őket? Felmerült néhány új ötlet, amelyek megvalósítása elképzelhető. Ezek között volt például egy túraszakosztály és egy bridzstanfolyam beindítása is. A megvalósuló ötletekről plakátok tájékoztatnak minden érdeklődőt. A tábori röpfelmérések azt mutatták, szép számmal vannak. A „ki mit várt az egyetemtől?" örökzöld kérdése az állami csoportokra irányította a figyelmet. Közösségek-e a csoportok? Érdemes-e közösséggé szerveződniük? Az instruktori munka megfelel-e annak, amit várnak tőle az elsősök? Ha nem, hogyan lehetne rajta változtatni? A kérdések felvetődtek, megfogalmazódtak, a válaszok azonban kevésbé. A beszélgetés információs fórummá alakult át. Befejezése után azonban az instruktorok között egy parázs vita robban ki arról, hogy ők maguk hogyan értékelik saját munkáikat, hogyan tehetnék azt jobbá, az elsősök elvárásainak megfelelőbbé. Sokak tetszését megnyerte a forgószínpadszerű szituációs játék, ahol a nyelvoktatás kérdéseitől kezdve a népgazdasági problémákig sok dologról volt szó. Amíg tartott, élveztük, befejezése után azonban homályos maradt, mi is volt a játék célja.

A sok-sok beszélgetés lehetővé tette, hogy a résztvevők jobban megismerhessék egymást, és azok, akik valóban tenni akarnak valamit, változtatni szeretnének bizonyos dolgokon, megismerkedhessenek a konkrét tevékenységi formákkal. Ezek után jóval nagyobb a lehetősége annak, hogy több elsőssel találkozzunk majd a különböző fórumokon, összejöveteleken. S nem utolsósorban az évfolyambizottság választásakor nem a név szimpatikussága, vagy antipatikussága dönt majd

Czakó Erzsébet

Szokásosságok és egy kevés lényeg

Filmművészek — akik gondosan előre felszerelték szerkezeteiket — jelenlétében zajlott le október 28-án az ipari szakfórum. A szak hallgatóinak mintegy 15 százaléka, úgy 30-40 ember lehetett jelen, és a tanári kar is szép számban képviseltette magát.

Az elnök bevezetőjében elmondta véleményét, miszerint ez az évenként megrendezendő fórum az egyetlen lehetőség, ahol nyíltan mindenki elmondhatja a véleményét, ahol nem egyenként rohangálunk problémáinkkal a tanszékekre. Ezért nyomatékosan megkért mindenkit, hogy vezesse elő problémáit.

Hivatott ez a fórum arra, hogy elkerülhetővé tegye, hogy a szak problémáit egyetemi szinten tárgyalják hogy a szak egyeztetett álláspontot alakítson ki és ezt képviseljék az egyetemi diákparlamenten.

Akkor talán most térjünk el az ismertetés kronológikus, a felszólalásokat felidéző módszerétől, és ragadjunk ki néhány (részben már az előzetes gyűjtögetés alkalmával felmerült) kérdéskört.

Itt van mindjárt *a mezőgazdasági munka problémája.* Mint a dékán megállapította, örökzöld téma ez. Ő elégedett volt az ez évi teljesítménnyel, és úgy vélekedett, hogy az olyan problémák elviselésében, mint hogy az a fránya kazán lerobbant és ezért nincs meleg víz, hogy az idő épp a munka kezdetére hűl le, némi toleranciára van szükség. Siófokon például a hallgatók összetörték a konvektort. Úgy látszik ott elég meleg volt, vagy ki tudja, miért.

Horváth László, a szaktitkár elmondta, hogy a melegvíz-problémákat nem láthatták előre, a fűtésre viszont nem figyeltek kellőképp. Jó lenne, ha a jövőben többen vennének részt a szerződéskötésben.

Bár nem hangsúlyozódott, de szintén örök probléma *a jegyzetek kérdése.* Éppen most informatikából és pg-ből nincs jegyzet. Persze a Dabasi Nyomda megint csúszik, nem szállít — így az örökzöld válasz. A szervezés első féléves anyagból kellene már egy szöveggyűjtemény.

Meg, hogy milyenek a jegyzetek. Felolvas valaki egy mondatot: minden szava idegen rébusz. Meg hogy lapos és mellébeszélés néhol ez vagy az a mű. Főleg másod-, harmadévesek kifogásolnak, ők még nem ismerik azt az örökzöld problémát, hogy a jegyzetírás rosszul fizetett „rabszolga"-munka.

És a tanterv problémái. Ezen belül is az örökzöld előadástéma Szervezésből az első félévi előadások mérhetetlenül jobbak, mint a második féléviek. *Miért ad elő, akit csak az általa megírt könyvet ismételi el?* Szétszórtak a negyedéves ipargazdaságtan előadások. Nem tudják a diákok, hogy kapcsolódnak ezek az előadások a gyakorlati élethez.

A szemináriumok. Legyen belőle több, legyen belőle kevesebb. *A szervezés tanszék részéről szerencsére elhangzik, hogy nem kívánják és nincs is lehetőség bővíteni az óraszámot, legfeljebb belső átcsoportosításokról lehet szó.* Ipargazdaságtan IV. évfolyam részéről vetik fel: nem tudjuk, melyik szemináriumra mi az anyag, nem jutnak el hozzánk a stencilek, stb.

Kérésként hangzik el, hogy a szakmai gyakorlatok időpontját előre lehessen hozni. De kollégák — tehetjük hozzá gondolatban — ezen az alapon kérhetjük, hogy eltolhassunk, előrehozhassunk vizsgákat, kurzusokat, választhassunk

(Folytatás a 3. oldalon.)

Az Októberi Forradalom ünnepén

(Folytatás az 1. oldalról.)

cialista országok a gazdasági fejlődés új szakaszába érkeztek. Abba a szakaszba, amelyet nem a növekedési ütem imponáló adataival, a növekedésbe bevonható források korlátlan bőségével, az egymásközti gazdasági együttműködés elmélyítésének átlagon felüli dinamizmusával lehet jellemezni. Ebben a helyzetben a szocialista tábor minden országa számára rendkívüli mértékben megnőtt annak fontossága, hogy — a lelassult gazdasági növekedés ellenére — *az életszínvonal megőrzésének érdekében minden lehetséges lépést megtegyen, és ezzel párhuzamosan megteremtse a későbbi gazdasági kibontakozás feltételeit.*" Hangsúlyozta, hogy „a mérsékelt növekedésre átállt és a hatékonyság kritériuma szerint átrendeződni kényszerülő szocialista gazdaságoknak *szocialista megoldást kell találni a válságjelenségek leküzdésére.* Ebben még nincs gyakorlatunk — ami külön gondok forrása."... „*Erősíteni kell a szocialista demokráciát, elmélyíteni a kommunista és munkáspártok és a társadalom minden rétege közötti bizalmat, a közös akarattal, felelősséggel, ha kell áldozatvállalással haladni előre. A különböző szocialista országok sajátos nemzeti arculatuk, egymástól eltérő történelmi és gazdasági feltételeik és lehetőségeik figyelembe vételével, de együttal a közös, általánosítható tapasztalatok felhasználásával érhetnek csak el eredményeket.*" Ismertette az előttünk álló feladatokat, és beszédét a következőképpen fejezte be: „*Hogyan járulhat hozzá mindezek megvalósításához egyetemünk, mennyit tehet jövőnk alakítása érdekében?* Úgy gondolom, hogy *nem keveset.* Szakmai ismereteivel, tapasztalataival, politikai és gazdasági súlyával alakítsa az ország gazdasági és politikai életét, s *egyetemünk ifjúságát a szakmai ismeretek átadásán túlmenően elsősorban a múlt értékeinek újakkal való gyarapítására és alkotó gondolkodására sarkallja. Gondolkodásra, amivel bizonyos mértékig megelőzzük a mai valóságot,* de nem tévesztjük szem elől a realitásokat, a napi gondok szorításában nem feledkezünk meg a távlatokról, és elkötelezett, szocialista módon keressük a fejlődés további lépéseit. Úgy vélem, *így gyarapíthatjuk a forradalmak közösségét, így lehetünk hűek a mai valóság talaján az Októberi Szocialista Forradalom eszméihez.*

A szocializmus építésének magyarországi feltételei kétségtelenül nehezültek. De *eddigi eredményeink garanciát jelentenek arra, hogy gazdasági és társadalmi előrehaladásunk útját tovább egyengessük.* A Magyar Szocialista Munkáspárt reális és igényes politikáját követve képesek leszünk megfelelni korunk követelményeinek. Ez a politika a néptől nyert polgárjogot, ennek a politikának a népet kell szolgálnia. Váci Mihály a Miránk hasonlíts, kommunizmus című verséből kölcsönzött szavaival:

Virágod emeld bár magasba,
— Csak addig lesz vörös a rózsa,
Csak addig vetsz tiszta virágot,
Amíg szívünk színét virágzod."

Az Internacionálé közös eléneklésig már csak egy program maradt hátra, Szilvásy György, egyetemünk KISZ-titkára átnyújtotta a kitüntetéseket. Fóris György, a Közgazdász munkatársa KISZ Érdeméremben, Piritvi Katalin Kiváló Ifjúsági Vezető kitüntetésben, Magyar Éva Aranykoszorús KISZ-jelvényben, Miszori Ildikó és Forrai István Dicsérő Oklevélben részesült.

D. A.

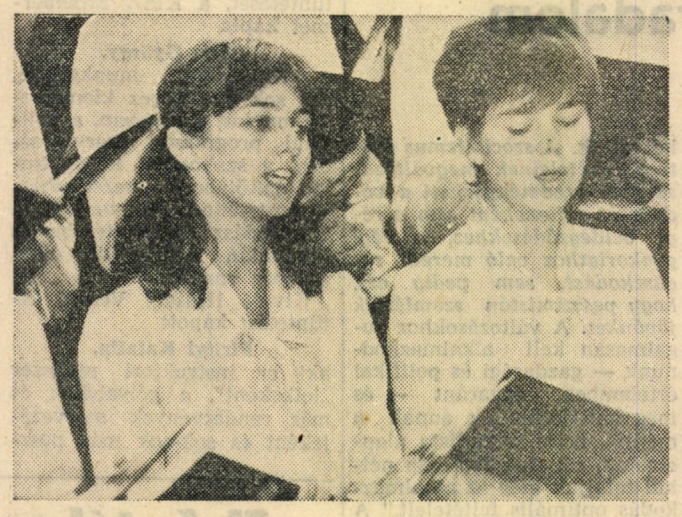

Szárnyal a dal az ünnepi műsort adó énekkar ajkáról

Molnár Sándor 1920—1982

Mély megrendüléssel értesültünk Molnár Sándor egyetemi testnevelő tanár, a testnevelési tanszék vezetőjének és a Sportclub ügyvezető elnökének elhunytáról. A népszerű és közkedvelt Sanyi bácsi nincs többé közöttünk.

Élete és négy évtizedes munkássága szervesen kapcsolódott a testnevelés-oktatás és a sportmozgalom újkori történetéhez.

A Magyar Testnevelési Főiskolán szerzett tanári oklevelet, de hivatásának gyakorlását a második világháború évekre megszakította. A háborúban és a hadifogságban eltöltött évek után, 1946-ban kezdte meg tanári pályafutását Nagykanizsán, majd Zalaegerszegen. Tanulmányi felügyelőként, később minisztériumi dolgozóként már korán jelentős szerepet töltött be a testnevelés-oktatás irányításában.

Tanszékvezetői és egyetemi sportvezetői kinevezése csaknem egybeesett az önálló Közgazdaságtudományi Egyetem megszületésével, a Sportclub megalakulásával és az egyetemi testnevelés-oktatás bevezetésével. Az elmúlt harminc év sikerekben gazdag, igen eredményes időszakában az egyetemi testnevelés-oktatás és sport irányítása, szervezése és vezetése jelentette számára az élet értelmét. Önmagát áldozta fel az egyetemi ifjúság egészsége, testi fejlődése, szocialista szellemben történő nevelése érdekében. Azon kevesek közé tartozott, aki az ügy szolgálatát helyezte előtérbe, és hittel vallotta, hogy az egyéni érvényesülés maradéktalanul és tiszta lelkiismerettel csak a közösséggel, a közösség által valósítható meg. Közismert szerénysége ellenére a legfelsőbb sportvezetés és a Művelődési Minisztérium hatáskörébe tartozó testületek, bizottságok és társadalmi szervezetek alkotó tagja, majd a tanácsadó és döntéselőkészítő közösségek vezetője volt élete végéig.

Tanszékvezetői tevékenységét nagy szakmai hozzáértés, fáradhatatlan munkabírás, józan mértékletesség és mély emberszeretet jellemezte. Tevékeny életútját számtalan elismerés kísérte. Munkásságát a közoktatási tárca és a legfelsőbb sportvezetés kitüntetésekkel is elismerte. A Munka Érdemérem, az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, a Testnevelés és Sport Érdemes Dolgozója, a Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója, a Testnevelés és Sport Érdemérem arany fokozata kitüntetésekben részesült négy évtizedes munkássága során.

Tevékenyen vett részt a munkásmozgalomban, 1948 óta tagja a pártnak és a pedagógus szakszervezetnek. Számtalan megbízást és feladatot látott el a kis közösségek hasznára és elégedettségére.

Nehezen képzelhető el nélküle az egyetemi élet, különösen a testnevelési tanszék és a Sportclub élete. Szinte hihetetlen, hogy mindig derűs és segítőkész egyéniségét, bölcs tanácsait, sokoldalú szakmai és emberi megnyilvánulásait most már örökre nélkülözni leszünk kénytelenek.

Molnár Sándor tanszékvezető egyetemi testnevelő tanárt egyetemünk saját halottjának tekinti. Hamvasztás utáni búcsúztatásáról később történik intézkedés.

Ülést tartott a KISZ-bizottság

A KISZ-bizottság október 28-i ülésén első napirendi pontként az instruktori rendszer helyének, szerepének, a KISZ-bizottsággal való kapcsolatának értékelése szerepelt.

Szilvásy György előterjesztésében felhívta a figyelmet arra, hogy az instruktorok a KISZ-bizottság egyik szakbizottsága, így azzal együtt kellene működniük. Eddig az együttműködés nem volt megfelelő, az instruktorok mintegy külön szervezetként tevékenykedtek. Ebből adódott, hogy a kölcsönös segítséget és információáramlást sem lehetett biztosítani. A KISZ-bizottság elvárja, hogy az instruktorok az akcióprogram és a küldöttértekezleti határozatok szellemében dolgozzanak, valamint biztosítja az első évfolyam érdekvédelmét, ezzel segítve az instruktorok munkáját. Az első évfolyam komoly bázisát képezhetné a KISZ-szervezet munkájának, ebben sokat segíthetnek az instruktorok az évfolyam közeletbe való bevonásával. Az együttműködés érdekében szükség van a közvetlen tapasztalatcserére, így a jövőben az instruktorok vezetőit rendszeresen beszámoltatják a szakbizottság munkájáról, a KISZ-bizottság tagjai részt vesznek az első évfolyammal kapcsolatos programokon, az instruktorok felkészítő táboraiban, jóváhagyják az instruktorok névsorát.

A hozzászólások között *Csanádi Péter* kiemelte, hogy mennyire fontos az instruktorok felelőssége, hiszen döntő szerepük van abban, hogy a következő években az adott évfolyam milyen intenzíven vesz részt az egyetemi közéletben, mennyiben lehet a munkájukra számítani.

Szóba került, hogy az első évfolyam nincs jó véleménnyel az egyetemi KISZ-munkáról, és hogy ez az instruktorok felelőssége. *B. Kiss Tamás* elmondta, hogy ehhez nem kell az instruktorok „segítsége". Nincs megfelelő háttér az egyetemen ahhoz, hogy a funkcionáriusok felelősségteljes munkát végezzenek — ebből adódik a kedvezőtlen vélemény. Ez az egyetemi közélet más területeire is vonatkozik.

A KISZ-bizottság elfogadta Szilvásy György előterjesztését, és megállapodtak abban, hogy a felmerült kérdésekre feltétlenül visszatérnek.

Ezután Csanádi Péter előterjesztését vitatta meg a KISZ-bizottság a küldöttértekezleti határozatok teljesítéséről. Ennek tartalmi megvitatása a téli KISZ-tábor feladata lesz.

A következő napirendi pontban a KISZ-bizottság elfogadta az egyetemi vezetőképzés programját, majd az oktatónevelő munka hallgatói véleményezésének kérdése került sorra. Az első átfogó kérdőíves felmérésekre még ebben a félévben sor kerül.

A szüreti munka értékelésével kapcsolatban a KISZ-bizottság előterjesztést készít az ifjúsági parlamentre, amely a tapasztalatok mellett tartalmazza a jövőre vonatkozó javaslatokat is.

Az ifjúsági parlament kapcsán szó esett az előkészítés során szervezett szakfórumokról, amelyekről az átfogó vélemény az, hogy nem voltak megfelelően előkészítettek, a hallgatók létszáma minimális volt. A továbbiakban érdemes elgondolkodni azon, hogy vajon miért nem ragadunk meg egy ilyen lehetőséget, amely segíthetné a hallgatók és oktatók munkájának összehangolását, és — ha nem is mindenre, de — sok megoldatlan kérdésre adhatna választ.

Szó esett még a tanszéki képviseleti rendszer kérdéséről, amellyel kapcsolatban a KISZ-bizottság javasolja, hogy a rektor intézzen körlevelet a tanszékekhez, amelyben felhívja a figyelmet a kérdés jelentőségére és mind az oktatók, mind a hallgatók ezzel kapcsolatos jogaira, illetve kötelességeire.

Egyebek között szóba került az alternatív tárgyak véleményezésének kérdése, és egy igen fontos probléma:

Ez már szinte az utolsó időpont arra, hogy az új tanulmányi és vizsgaszabályzat egységes értelmezését megalapozzuk, a kérdésben minél előbb EGYSÉGES, FELSŐSZINTŰ EGYETEMI állásfoglalásra van szükség.

Frenyo

Információs ankét

(Folytatás az 1. oldalról.)

40 százaléka vett részt. Márpedig fel kell készülniük a korszerű oktatási technikai eszközök kezelésére a tanároknak is, mert ez az oktatási színvonal emelésének elengedhetetlen része. Az állami vezetés megszervezi, hogy tanáraink elsajátítsák az oktatástechnikai eszközök alkalmazását, miután egy-két év múlva nemcsak a laborban kerül sor a korszerű eszközök használatára, hanem például az előadótermekben.

A nyomdai kapacitással valóban rosszul állunk — erősítette meg a közvéleményt a rektor. A probléma az, hogy túl sok a sokszorosítanivaló, és kevés a sokszorosító kapacitás. Enyhíteni fogja a helyzetet az a néhány másológép, amelyet a külkereskedelmi minisztérium segítségével kap az egyetem.

Reagált a rektor elvtárs arra a kifogásra is, hogy a női kondícionáló torna a munkaidő kellős közepén van. Valóban egy csoport női dolgozó évek óta kondícionáló tornát végez, aminek örülnünk kell — mondotta a rektor. Időpontjukat ne bolygassuk, mert így jó nekik. Ha mások más időpontban kívánnak kondícionálni, annak semmi akadálya, jelentkezzenek a testnevelési tanszéken, és ők egy más időpontra kapnak alkalmat a kondícionáláshoz.

A rekonstrukció

Az információs ankéton Dobrovits Iván rektorhelyettes elvtárs a rekonstrukcióról szólt. A rekonstrukció során elsőnek a Ráday utcai kollégium került átadásra. Különösebb probléma a kollégiummal nincs. Teljesen világos volt az egyetem számára, hogy az a ó minőségi munka, amit a lengyelek adtak, a használat során is előnyökkel fog szolgálni. A másodiknak a nyílt téri kazánház került átadásra. Ezzel elég sok gond volt, míg végre nyáron elkészült, de zavart nem okozott, így merjük remélni, hogy télen sem fog semmiféle zavar keletkezni. A kazán kapacitása olyan nagy, hogy az épületet nyugodtan befűti, viszont az épületben a fűtési rendszer változatlanul rossz, ezért a fűtési problémákat nem lehet teljesen megoldani. Zavarok keletkezhetnek, de reméljük, ezek nem lesznek nagyok — hangsúlyozta Dobrovits elvtárs.

A harmadik lényeges pontja a rekonstrukciónak az új könyvtárépület, melynek műszaki átadása megtörtént. Egymásfél hónap jut a hiánypótlások elkészítésére. Ezalatt számtalan dolgot kell megoldani, telefon, bútorzat, légtechnikai eszközök beszabályozása, stb.

A kazánház és a könyvtár építésével a nagyobb beruházásokon tulajdonképpen túl vagyunk. Az előttünk álló feladatok már döntően a felújításhoz tartoznak.

Ezek után a soron következő feladatokról adott tájékoztatást Dobrovits elvtárs. Ezek közül is a legfontosabb a Zsil utcai épülettömbbe való beköltözés. Az itt beépült könyvtár és a hozzá csatlakozó üzemi rész, ahová a könyvtár dolgozói kerülnek, valószínűleg 1983. február közepétől teljes üzemben működni fog. Az építők műszakilag átadták a Szamuely utcai szárnyat is. A teljes átadás november 30-án lesz. Ideköltözik a földszinti részre a technológia tanszék, ahol még nagyon sok a gond, a laborszerelési problémák miatt. Reméljük, november végére, december első napjaira, a megfelelő feltételek a labor számára biztosítva lesznek.

Akik költöznek

Ugyanerre a részre költözik november második felében a piackutató tanszék és a PTK. Majd 1983. február közepén átköltözik a számvitel és a statisztika tanszék is. Ugyancsak részben átköltözik a Szamuely utcai szárnyba a Matematikai és Számítástudományi Intézet. Itt lesz ugyanis elhelyezve — átmenetileg csökkentett konfigurációban egy VT 600 típ. számítógép.

Az 1983. II. félévére elkészülő Kinizsi utcai szárnyba kerül az előbb említett számítógép és itt helyezzük el a már megrendelt Sz. M. 4. típusú számítógépet is. A két új géppel biztosítani tudjuk megfelelő mennyiségű terminál beállítását, amellyel meg tudjuk oldani az elsőévesek számítástechnikai oktatását. Nem lényegtelen az oktatás és kutatás szempontjából az, hogy egyetemünk önálló számítógéppel fog rendelkezni. Hallgatóink végre gépközelbe fognak kerülni.

A következő lépésben a könyvtár átköltözése után a főépületi első emeleti könyvtárrészt és a második emeleti olvasórészt, úgynevezett nulla ütemben átépítik a végleges elhelyezés és kiviteli tervek szerint. Megcsinálják a körfolyosót, a tanszékek falait, és amikor ez megvan, akkor az épület északi egyharmad részét átköltöztetik délre. Ebből következik, hogy az elsőlépcsős átépítés még nem annyira, de a másodiklépcsős átépítés mindenképpen a tanszékek számára kellemetlen helyzetet fog teremteni.

Ha a Kinizsi utcai rész 1983. augusztusára elkészül, akkor az egyetem vezetése átköltözik a Zsil utcai épületbe és az egyetem táblája a Zsil utcai épület bejáratánál lesz kirakva. Ekkor kerül kiürítésre a főépület második egyharmada, az aula déli faláig, és elkezdődik a főépület kétharmad részének rekonstrukciója.

A főépülettel kapcsolatban a kiviteli tervek az épület kétharmadára vonatkozólag készen vannak. Ennek részben megvolt már a tervbírálata is. Lényeges gond egy helyen van, ez pedig az, hogy az I—II-es előadót statikai okokból le kell szűkíteni, a födémet lejjebb kell hozni. Megítélésünk szerint — mondotta Dobrovits elvtárs — ez egy rossz megoldás, mert tulajdonképpen ezzel egy olyan belmagasságú előadót kapunk, mint amilyen a III—IV-es, de lényegesen szélesebb, vagyis oktatástechnikai szempontból nagyon nehezen kezelhető. Erre vonatkozólag a tervezőnek van javaslata és remélhetőleg más módon oldódik meg ez a probléma is.

Dobrovits elvtárs a költözködő tanszékeket tájékoztatva elmondta, hogy az új helyen tanszéki könyvtárak nincsenek, de minden tanszéki szoba dúsan be van rendezve könyvespolcokkal. Ezenkívül minden emeleten két helyen egy-egy blokk-könyvtár, egy tanácskozó- és egy-egy terminálszoba helyezkedik el.

Bizonytalanság van még a lengyel kivitelezés tekintetében a jövőt illetően, noha ígéretet kapott az egyetem a felsőbb párt- és állami vezetőktől, hogy ezt biztosítják. Mint mondotta Dobrovits elvtárs, nagyon nagy késés nincs az ütemezésben, mert tulajdonképpen a főépület kiürítése és a rekonstrukció megkezdése 1983 második felére van tervezve. Az év első felében az épületben semmiféle költözködéssel kapcsolatos mozgás nem lesz. Ez az előkészítés időszaka lesz, mely után menetrendszerűen nyáron bonyolódik az egyetem átköltöztetése. Amennyiben a lengyel kivitelezés egyetemünk számára biztosított, akkor mintegy 2, esetleg 3 év alatt a főépület átépítésének a kétharmad része tető alá kerül. Ebben a kétharmad részben szerepel a menza is. Az utolsó egyharmad rész a rekonstrukció befejező szakasza, amely másfél, esetleg két év alatt zajlik le.

Új előadótermek

A második félévtől kezdve a Zsil utcai épület Szamuely utcai szárnyán három közepes nagyságú előadó és öt szemináriumi terem kerül használatba. Ezeket már végleges formában rendezték be, korszerű, új bútorral. A közepes nagyságú előadókban tanári falak épülnek, hasonlóan a Veres Pálné utcai oktatástechnikai laborhoz. Ezenkívül ellátják az előadókat oktatástechnikai eszközökkel is. Miután a számítógép a Szamuely utcai szárnyba települ, az egész épület információs csatornákkal van behálózva, s így semmi akadálya annak, hogy a tanárok használják a számítástechnikát bármely oktatóteremben vagy tanszéki szobában.

Dobrovits elvtárs részletes tájékoztatása befejeztével a kollégiumokról és a kollégiumi férőhelyekről számolt be. Megjegyezte, hogy a rekonstrukció miatt a közművelődési munka a kollégiumok felé kezd eltolódni, amit örömmel üdvözöl a vezetés. De aggodalmának adott kifejezést akkor, amikor az oktató kollégáknak a kollégiumokkal szembeni közömbösségére utalt. Annak ellenére, hogy az egyetemi tanács és a pártbizottság határozatot hozott a nevelőmunkáról, sajnos az oktatók nem törődnek a kollégiumokkal. Felkérte a jelenlevőket, hogy segítsenek megváltoztatni a helyzetet a kollégiumi nevelőmunka fejlesztése érdekében.

Komlósi Jenő elvtárs, gazdasági igazgatónk szólt a KK-rendelet egyetemi érvényesítéséről, a kisvállalkozási elképzelésekről és az egyetemi büfével kapcsolatos kifogásokról. Az egyetem a szakszervezeti bizottsággal együtt felkereste a Dél-Budai Vendéglátóipari Vállalatot, ahol szóvá tették az egyetemi büfével kapcsolatos jogos kifogásokat. A vállalat ígéretet tett arra, hogy a büfét figyelmezteti a kifogásokra, és ha nem lesz változás, januárban új üzemeltetőt állítanak a büfé élére. Amennyiben ők sem felelnek meg az elvárásoknak, úgy az egyetem bármelyik percben megszüntetheti, felbonthatja velük a szerződést. Szólt még Komlósi elvtárs a gazdasági igazgatóságon tapasztalható fluktuációról, amely véleménye szerint a többletmunka és az alacsony fizetésnek a következménye, főként az üzemeltetési területen. Továbbá számadatokkal bizonyította be, hogy az egyetem megfelelőképpen van ellátva irodaszerekkel. Ellentétben a hangulatjelentésekben leírtakkal, megfelelő mennyiségű golyóstoll, papír, írógép stb. biztosítja az egyetemen a zavartalan munkát.

H. E.

Ifjúsági parlamenti előkészületek — Ifjúsági parlamenti előkészületek

Áruforgalmi szakfórum

Utolsónak, de talán nem utolsósorban az áruforgalmi szakon is lezajlott a szakfórum. Bár ez a kifejezés — szakfórum — nem volt jellemző arra a szűk körű gyűlésre, ami valójában ez a szakfórum volt. Megjelent ugyanis kb. 10 diák (a III., IV., II. évfolyamról összesen) és ugyanennyi tanár.

A szaktanszékvezető tanár, Selmeci Lajos a létszámra való tekintettel a beszámolótól eltekintett, szólt azonban néhány szót az elmúlt év ifjúsági parlamentjén felvetett problémák megvalósulásáról. Tavaly vitát váltott ki az oktatási rend korszerűsítése. A kereskedelmi kart kivéve, ezen a téren még mindig nem történt semmi. Nálunk ugyanis mind a három szak oktatási rendszerének felülvizsgálása megtörtént.

Az áruforgalmi szak oktatásának korszerűsítésére a következő határozatokat hozták:

A közgazdászképzés keretében indokolt az önálló áruforgalmi szak létezése. Az áruforgalom nem népgazdasági ágazat, hanem népgazdasági funkció. Rá kell térni az olyan oktatásra, amely útmutatást nyújt a közgazdásznak ahhoz, hogy ne csak az éppen elkészült vagy már a végső rendeltetési helyére került termékeket vizsgálják, hanem kísérjék figyelemmel a terméket a gyártás megkezdésétől a felhasználóhoz való eljutásig.

Szakosítási rendszerünk nem felel meg minden kívánalomnak, például azért sem, mert viszonylag korán, már a harmadik félévben megkezdődik. Felmerült, hogy a szakosítás az ötödik félévtől valósuljon meg. Ezzel lehetőség nyílna arra, hogy a szakképzés koncentrálódjon az utolsó négy félévre és nem jönne létre átfedés a tantárgyak között.

Az egyes tantárgyak programját a korábbiakhoz képest jobban kell egyeztetni: pl. a politikai gazdaságtan és az áruforgalom gazdaságtana esetében.

Állandó vita tárgyát képezik az alternatív blokkok, valamint az, hogy milyen legyen a kötelező és fakultatív tárgyak aránya. Fokozni kell az alternációt, megoldás lehet bizonyos irányított alternáció megvalósítása.

Még mindig napirenden van a jegyzetellátottság kérdése. Tény, hogy az Áruforgalom szervezése c. jegyzet évek óta hiánycikk és sok jegyzet csak a tanévkezdést követő hónapokban kerül a hallgatók kezébe. A jegyzeteket szakkönyvek helyettesíthetik, ez azonban csak részleges megoldás,

mert a szakkönyvet nyilvánvalóan nem lehet a tananyaghoz igazítani. A nehezen hozzáférhető irodalom továbbra is szöveggyűjtemény formájában áll a hallgatók rendelkezésére.

Szükséges a számonkérés módszerének szigorítása: folyamatos számonkérés elsősorban azoknál a tárgyaknál, ahol gyakorlat is van. Tavaly probléma volt az elővizsga és a megajánlott jegy. Változtatni kell azon, hogy nem lehet elővizsgázni és ösztönözni kell a jegymegajánlást. Ez azonban nehezen megoldható, mert szaktantárgyaknál általában nincs gyakorlat, csak előadás.

Évről évre gondot okoz a szakmai gyakorlat. A tanulók nem kapnak munkát, sőt, néha még helyet sem, ahová leüljenek. A nyári gyakorlat azért nem jó, mert a szabadság miatt nincs aki foglalkozzon a hallgatóval. A februári gyakorlat azért nem jó, mert a diplomamunka írásával járó „szaladgálások" miatt a hallgatót nehéz ellenőrizni. Ennek a feladatnak a megoldása is nehéz, mert a vállalat kiválasztása — a szakmai gyakorlat szempontjából — jó kapcsolat révén történik (máshogy nem lehet). Ebből kifolyólag a vállalat igazgatója szívességet tesz az egyetemnek azzal, hogy fogadja a szakmai gyakorlatos hallgatókat, tehát reklamálni nem lehet. Ezt a kérdést csak miniszteri határozattal lehetne megoldani — azzal is csak részben.

A nyári gyakorlat helyett szorgalmazni kellene a folyamatos kapcsolattartást a vállalattal. Ezzel közvetlenebbé lehetne tenni a kontaktust a vállalat és a hallgató, ill. az egyetem között.

Az elmúlt parlamenten elmarasztalták a TDK-t. Az idén nagy erőfeszítést teszünk annak érdekében, hogy többen írjanak TDK-munkát. Jelen pillanatban a belkereskedelmi tanszéken TDK-csoport is működik.

A tanulmányi kirándulással kapcsolatban:

Tanulmányi kirándulást a tanszék nem szervez úgy, mint az agrár- vagy más tanszékek. A mi szakunkon kevesebb a lehetőség, meg kell szervezni a fogadó vállalatot, a tanszéki kollégákat és a hallgatókat, ami nem kis feladat, mert a tanulmányi kirándulás megszervezése jelentős terheket róna rájuk. Felmerült, hogy a kar, ill. a szak szüreti munkáján ritkán (egyáltalán nem) vesznek részt tanszékvezető tanárok. Ezzel kapcsolatban azt az ígéretet kaptuk, hogy jövőre legalább egy tanszékvezető tanár eljön a szüretre.

Dr. Selmeci Lajos tanszékvezető tanár a következőképpen zárta mondanivalóját:

— Jól kell dolgoznunk, mert nem engedhetjük meg, hogy megkongassák a vészharangot a szak felett.

Ezután mi, hallgatók vetettük fel aktuális problémáinkat.

Az első hozzászóló a jegymegajánlás kapcsán kért szót. Véleménye szerint lehet megoldást találni a jegymegajánlásra olyan tárgyból is, amiből csak előadás van, például dolgozat formájában. Megoldás lehet még a tanulmányi verseny dolgozatainak olyan értékelése, hogy az vizsgajegy legyen. Ez egyben a tanulmányi versenyen való részvételre is ösztönözne.

A második felszólaló javasolta, hogy a tanszék változtasson az elméleti és gyakorlati tárgyak arányán. Jó lenne, ha az év közben megtanult elméletet folyamatosan — az elméleti tanulással párhuzamosan — ültetnék át a gyakorlatba, nem pedig nyáron a szakmai gyakorlaton vagy az egyetem elvégzése után a munkahelyeken.

Következő javaslat a tanulmányi kirándulással kapcsolatban hangzott el:

Jó lenne már a másodévesekkel is szervezni kirándulást, hogy a hallgatók jobban „összerázódjanak" a tanszék oktatóival és egymással. Így, hogy csak a harmadévesek szerveznek tanulmányi kirándulást, ez a kapcsolatfelvétel későbbre tolódik, és igen laza.

Ezzel kapcsolatban dr. Kollarik Amália, a kar dékánja megjegyezte:

— Nem szeretem ezt a szót — tanulmányi kirándulás. A tanulmányi kirándulás nem kirándulás, hanem tanulmányút, szakmai jellege van. — Javasolta továbbá, hogy meg kellene teremteni a tanulmányok elismerését több jegy adásával, ezzel kevesebb vizsgakötelezettséggel. A kiselőadásokról: Egy témán belül a kiselőadást ne egy hallgató dolgozza ki, hanem a csoport valamennyi tagja. A tanár értékelje a munkákat és csak a legjobbakat olvassák fel. Így jó vita alakulhat ki, mert az anyagból mindenki jól fel van készülve.

Ezután a másodévesek számára fontos problémák következtek:

Mi másodévesek bízunk abban, hogy a III. évben már találkozunk az újfajta előadás megszervezésével.

Jelenleg a statisztika és a matematika előadás okozza a legtöbb gondot. A statisztikaanyag az előadó előadásmódjában nehezen követhető és nem érthető. A matematika ennél komolyabb probléma, mert az előadások abszolút érthetetlenek, unalmasak és le vagyunk maradva az anyaggal.

Többen úgy vélik, hogy az előadás helyett jobb lenne két gyakorlat. Az egyik gyakorlat előadásszerű, a másik „gyakorlati gyakorlat" jellegű lenne.

Nem jó a nyelvoktatás sem. Az az érzésünk, hogy mivel nem vagyunk nyelvigényes szak, ezért nem kapunk megfelelő nyelvtanárt. Nem tartják fontosnak belkereskedelmi szakon a nyelvoktatást, ezért az órákon nem haladunk, hanem többnyire csak az eddig elért szintet tartjuk, vagy még azt sem.

A nyelvoktatással kapcsolatban úgy érzem, nem kaptunk kielégítő választ a tanszék részéről: tanárhiányra hivatkoztak. (A külkereseknek jut, nekünk nem?)

Ígéretet kaptunk arra, hogy matematika irányú problémánkat továbbítják a matematika tanszékre, viszont a statisztika előadás tanszéki vélemény szerint nem nélkülözhető.

Ezzel tulajdonképpen az 1982—83. évi áruforgalmi szakfórum befejeződött.

Megjegyzésképpen annyit:

Meglepően nagy érdektelenség volt tapasztalható ezen a fórumon a hallgatók részéről. Kétségtelen, hogy közrejátszott a propaganda teljes hiánya. Aki nem járt utána, nem tudta hol és mikor lesz a szakfórum. Azonban: a többi szakon lezajlott szakfórumokból következtetni lehetett, hogy az áruforgalmi szak is megrendezi a maga szakparlamentjét. Ettől eltekintve a helyzet szerintem az, hogy sokan közömbösségből, nemtörődömségből vagy egyszerűen csak lustaságból nem jöttek el, „majd elmondja helyettem más" alapon.

Mert problémák azért vannak, ezt mindenki elismeri. De milyen alapon várjuk el tanszéki tanárainktól azt, hogy segítsenek problémáink megoldásában, ha arra sem vesszük a fáradtságot, hogy elmenjünk és elmondjuk, mi a baj!?

Halmi Ibolya

Szakfórum helyett oktatói értekezlet

Kínos volt körülnézni a teremben, ahol szemlátomást mindvégig jóval több volt a tanár, mint a diák — az elkövetkezendő diákparlamentre készülve!... Az eset értékelésének bizonyára megvannak a gazdái, a tudósító mégsem maradt munka nélkül: a tartalmas állami referátumnak, majd ezt követően egy magvas ötödéves hallgatói, és sok-sok színvonalas tanári hozzászólásnak köszönhetően több mint háromórás, döntően oktatók között zajló izgalmas vita kerekedett az egyetemi képzés néhány kardinális kérdéséről. Elsősorban a *tanárképzés problémái jelentették a hozászólási apropót*, de — miként azt *Erdei György* professzor úr összefoglalójában kiemelte — kivétel nélkül tükröződött ezekben a felsőoktatás alapvető ellentmondásossága is. *„Az általános alapműveltség erősítése, vagy a specializációra nevelés dilemmája jelentkezett itt ismét,* amely egyébként oktatói berkekben ma világszerte probléma" — mondta Erdei György.

★

Az „alapműveltség szélesítés" ellen a legfőbb érv az ebből fakadó szétszórtság, talajtalanság volt. „Lehet sok tárgyat oktatni, de akkor ez lényegében formális — mondta *Borbély László* ötödéves hallgató. — Ilyenkor annyi történik valójában, hogy a diák végzi el a szelekciót, hogy mi az, amit komolyan vesz és mi az, amire nem készül. Hét-nyolc tárgyat komolyan venni képtelenség, ezt mindenki tudja." Ötödéveseket érintő konkrét javaslata is volt: *csökkentsék az óraszámot, cserébe tegyék lehetővé, hogy többet taníthassanak a gyakorlatban.* „Ma egy év alatt 26 órát tanítunk, utána szeptembertől már 10 nap alatt kell 40-et... Ehhez sokkal több rutin, edzettség kell; aki egy vállalathoz kerül, annak jár külön tanulóidő. A kezdő tanár rögtön mély vízbe kerül."

Helytelennek tartotta *Forgács Tibor* professzor úr is (belker. tanszék), hogy ötödéven még új tárgyakat oktatnak. Emellett általában is *komolyan felülvizsgálandónak vélte a tanárszakosok órarendjét.* „Régen egy felsőbbéves »A« szakos csaknem partnernek számított politikai gazdaságtanból. És ez így is volt rendjén, hiszen még néhány hónap és már kollégák lettünk. De ma az esetek többségében nem érzem az illető tudásán, megalapozottságán, hogy az adott tárgyat majdan oktató »A« szakossal állok szemben. Lehetne ugyanígy külkeres, vagy iparos is. *Elsekélyesedett a felkészültség. Ennek tükrében kellene képzési tematikájukat újragondolni!"*

Végeredményben *Veres Pál* adjunktus (pg. tanszék) hozzászólása is ezt a gondolatot erősítette. *„A gyakorlat megfogalmazott bizonyos igényeket az »A« szakosok iránt, és az egyetem úgy igyekszik megfelelni ezeknek, hogy megpróbál felkészíteni tantárgyak sorából. De van egy határ, ahol a szélesítés már a közgazdasági mélység rovására megy.* Ennek fényében kell az öt év egészét mérlegelni és végiggondolni: mi az, amiről fájó szívvel, de le kell mondani, hogy cserébe mást, mélyebben taníthassunk."

Páli László docens (számvitel tanszék) ugyanakkor egyértelműen *kiállt a széles spektrumú képzés mellett. „A mai körülmények mellett egyvagy kéttárgyas tanár már nem él meg* — mondotta. — Egyébként is elképzelhetetlen, hogy egy közgazdasági tárgyat oktató tanár a szorosan érintkező közgazdasági területek közül egyeseket ismerjen, másokról fogalma se legyen." Részben ezzel összefüggésben *válaszolt arra a hallgatói felvetésre is, amely azt kérte: egyféléves számvitel után választhassanak az »A« szakosok, hogy számvitellel, vagy számítástechnikával kívánnak-e a továbbiakban foglalkozni.* Páli László hangsúlyozta: *a tanszék hajlandó két vagy akár három félévben is oktatni a számvitelt, de maga a képzés alternációt nem jelenthet:* „vállalati tervezés oktatásához *nélkülözhetetlenek a számviteli ismeretek"* — mondta.

Deák Károlyné (a tanárképző bizottság titkára) is *elutasította Forgács Tibor kritikus véleményét* a mai alternatív oktatásról. „Hosszú évek szakközépiskolai tanárproblémáját éppen hogy ez a blokkrendszer kezdi megoldani" — mondta. Konkrét példát is említett, egy külkeres blokkon végzett „A" szakos hallgató esetét, aki éppen azáltal tudott a pályán maradni (külkeres tanári státust pillanatnyilag nem találván), hogy dacára a külker. specializációjának, pénzügy oktatásra is fel lett készítve.

Végül is Erdei György a már említett összefoglalójában hangsúlyozta: *„az oktatás kompromisszumok nélkül nem mehet.* Ha nem tudunk kibújni az alól, hogy olyan közgazdász tanárokat akarunk képezni, akik a mai közgazdasági szakközépiskolák oktatói lesznek, akkor figyelembe kell venni az itt élő valós gyakorlati elvárásokat. *Az ténykérdés, hogy ma a középiskolák csak úgy tudnak tanárokat foglalkoztatni, ha azok több tárgy képzésére is képesek.* Ennek megfelelően lett az „A" szakos képzés is háromirányú, és lépett be a pol. gazd. mellett a vállalati ismeretek illetve egy további — részben szabadon választható — alternáció. *E hármas irányultság csökkentése ma nem reális.* (Mellesleg éppen a bevezető referátumban hangzott el, hogy a harmadik láncszemet, *az alternációs kínálatot bővíteni kívánják egy „szociológiai" és egy „igazgatási, jogi ismeretek" blokkal* is.) Ugyanakkor azt is el kell fogadni, hogy mindez együttesen a képzés korábbi mélysége ellen hat."

A pillanatnyi feszültségek feloldására két megoldást látott: *„rengeteg tárgyat tanítunk öt év alatt. El tudom képzelni, hogy további racionalizálásra, koncentrálásra van még lehetőség,* bár már eddig is úgy éreztük, hogy végiggondoltunk minden lehetséges variációt. Mindegy, *most megvizsgáljuk megint."* Emellett: *„megpróbáljuk elérni, hogy azok, akik tanár »A« szakon oktatnak, mind szakmailag, mind pedagógiailag az adott tanszékek legkiválóbb erői legyenek,* hiszen olyan embereknek, és úgy kell tanítaniuk, hogy hallgatóik ennek nyomán maguk is a tárgyak igazi oktatóivá válhassanak."

Fóris

Szokásosságok és egy kevés lényeg

(Folytatás az 1. oldalról.)

nemcsak időponti kérdésekben, hanem például tanárt, vizsgáztatót és ki tudja, még mit nem. Ne kövessünk el erőszakot a tanterven.

Na, igen. Nyilván felmerül az örökzöld *vizsgaprobléma. Hol késnek a szigorlati tételek, miért október végén adnak ki két-három hét határidőre egy kemény vizsgába számító feladatot?*

Ha jól értjük, az új vizsgaszabályzat szerint nem lehet elővizsgázni — végül is mi az a hét-nyolc vizsga. *A dékán elmondta, hogy a kilencvizsgás évfolyamon egy hét plusz vizsgaidőszakot engedélyeztek.*

A jegymegajánlás kérdése most nem került szóba, (öregebbek tudják, hogy reménytelen felvetni), viszont a karácsony, újév közti vizsgaidőpont-hiányok igen. Van olyan tanszék, amely megad időpontot ilyenkor is.

Az órarend rossz időbeosztást tesz lehetővé a szakon. Megoldandó a jövőben.

Ösztöndíj. A csoport osszon vagy a karon osszanak központilag. Előnyök és hátrányok hangzanak el — közvetlenség, egymás ismerete, kontra áttekinthetőség, más csoportokhoz való viszony ismerete. Egy kompromisszumos lehetőség: a kari DJB oszt, amely aktusra meghívják a csoportbizalmikat.

A szakok közt is differenciálni kéne. Ezt talán fel sem kellett volna vetni. Nyilvánvaló, hogy minden szak szupernek tartja magát, nincs olyan teljesítménymérce, amit mindenki elfogadna, aminek alapján lehetne differenciálni.

És most elhagyjuk az örökzöld témák színterét, és lejjebb ereszkedünk *egy lényegesebb kérdéshez.*

Rövid bevezetőjében *Máriás Antal,* a szervezés tanszék vezetője megemlítette, hogy tavaly *kevesebben jelentkeztek első helyen ipar szakra, mint azelőtt.* E tényt úgy értékelte, hogy *ez egy dolgos, igényes szak,* itt a tanszékek megdolgoztatják az embereket, ezért kerülik a hallgatók.

Hát ezúttal *nem értünk egyet.* A fórumon nem tudtam kellő alapossággal reagálni, mert távoznom kellett a Társadalomelméleti Kollégiumba tanórára, amelyet magam választottam, tehát nem hagyhattam ki.

Tagadhatatlan, hogy a hallgató (mint mindenki) szeret lazsálni, ha nem olyan munkát végez, amely irtózatosan érdekli, vagy melynek hasznosságáról erősen meg van győződve.

De mégsem az igényesség miatt nem jelentkeznek ide a diákok. Hanem, mert *ezen a szakon a ráfordítás, a félév során elvégzett munka, a számonkérések súlyos sokaságának megvívására befektetett tanulás nincs arányban a hozamával.*

Nem is az anyagi hozamról van itt szó, arról, hogy az igényesebb szakon, netán többet teljesített végzetteknek nincs teljesítményüktől függően jobb állásra, jobb munkára, jobb keresetre, triviális lehetőségük.

Még csak nem is a tudáshozamról van szó, vannak itt rosszabb, jobb tanárok, rossz és jó tananyagok, humbug, teljesíthetetlen és rizsa követelmények (bár ez utóbbiban némileg kellemetlenebbek az arányok itt).

Arról van szó, hogy a munkaigény, az persze több, de ugyanúgy mint máshol, semmi biztosítéka nincs a teljesítmény teljesíthetőségének és értékelődésének. Ha nincs a diáknak beleszólása, melyik tanárnál végez el egy kurzust, milyen neki megfelelő formában, kinél vizsgázik és mikor (ha időproblémái vannak, akár hónapokkal is eltolhasson valamit), ja és milyen formában (van, aki szeret beszélni, van, aki írni), akkor semmi sem óvja meg a mázlit kivéve mindattól, ami abszolúte előnytelen, vagy egyszerűen csak neki nem felel meg.

Vellával hányom össze a munkát, erről van itt szó! Tanulást és főleg többlet befektetést ebben a szétforgácsoltságban, kalkulálhatatlanságban eszközölni problematikus és megfontolandó, mivel az eredmény a széljárástól (puskázástól, szerencsétől, tanártól) inkább függ, mint bármi mástól.

Azokat a diákokat kéne hagyni, akik más módon, mint ahogy a tanterv kijelöli, és a ráfordításaik hozamára ügyelve akarnak túljutni az akadályokon.

Ezeket a tapasztalatokat adtuk volt át — tudatosan, vagy anélkül — a jelentkező félben levő elsősöknek. Úgy tetszik, megfogadták.

Különben felvetődött a fórumon, hogy tarthatatlan az a helyzet, hogy egy rossz tanár miatt húsz ember egészen más (hátrányos) feltételek és követelmény elé kerül, mint a többiek, rosszabb eredményt ér el.

A tanár—diák eszmecsere a diákparlamenten folytatódik.

K. S.

Tanár „C" szakfórum

November 2-án tartották a tanár „C"-s szakfórumot. Dr. Bikics István, a technológia tanszék vezetője megnyitójában utalt az előző évi kari, illetve egyetemi ifjúsági parlament intézkedési tervére. Mind pozitívumokat (előrelépés néhány pont megvalósításában, például új pg.-tankönyvek, új ösztöndíjrendelet, ami azért még elég vitatható), mind negatívumokat felsorakoztatott, hangsúlyozva, hogy van még tennivalónk bőven. Az új ösztöndíjrendelettel kapcsolatban megemlítette, hogy a hallgatók a csoporton belül nem tudnak kellőképpen élni a differenciálási lehetőséggel. Majd az új felvételi rendszerről és az új vizsgaszabályzatról szólt. Rámutatott, hogy véleménykülönbségek vannak még az országos szabályzattal szemben és az elővizsgákkal kapcsolatban még tart a vita.

A „C" szak profilváltásával kapcsolatban Bikics elvtárs ismertette körvonalaiban a kialakuló szakot. Ennek lényege, hogy hangsúlyozottabb lesz a közgazdasági tárgyak oktatása, és csökkenni fog a TTK-s kémiai jelleg. Így egy áruismereti-belkereskedelmi jelleg mellett a végzősök elhelyezkedése is megkönnyebbül, és a szak is mintegy „közgazdasági" arculatot vesz fel, jobban illeszkedik az egyetem profiljához. Végül egy előzőleg felvetett javaslatról szólt: az egységes „C"-s KISZ-alapszervezet létrehozásáról, és a TDK-munkák felélénkítéséről.

Ezután kérdések hangzottak el a megjelent illetékesek felé. A végzősök nagy problémája volt a Vas utcai iskolai gyakorlat. Túl sok idejüket veszi el a gyakorlat, és a szakdolgozatra alig marad idejük. Rugalmas javaslattal álltak elő a végzősök, de az iskola vezetősége mereven ragaszkodott az írásban lefektetett megállapodáshoz. De dr. Ballér Endre, a pedagógiai tanszék vezetője és Deák Károlyné, a dékánátus képviselője határozott utánjárást ígért. Majd az elsős pg.-tanítással kapcsolatban merült fel a második legnagyobb kérdés. Azonban a vita során nem lehetett eldönteni a kérdés helyességét. Hogy jó-e a pg-oktatás, ennek majd a jövő a megmondhatója.

Egyéb kérdések után záróakkordként dr. Bikics István elvtárs összefoglalta a „C"-s ifjúsági parlamenten elhangzottakat, és megköszönte a szokatlanul nagy hallgatói részvételt. Két másik hozzászóló is volt az ifjúsági parlamenten, Kollár Zoltán elvtárs, a pg-oktatás és az ötödévesek problémáival kapcsolatban röviden kifejtette véleményét. Majd Ballér Endre elvtárs méltatta a „C"-s hallgatók pedagógiai aktivitását.

D. J.

Közvetlenebb választás, közvetlenebb irányítás

Szilvássy György egyetemünk KISZ-szervezetét képviseli a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsában. Többi, más testületekben dolgozó képviselőnkkel (Géczy Beatrix, B. Kiss Tamás — Budapesti Universitas KISZ-bizottság, Sándor Péter — KISZ KB EFT, Süle Andrea — kerületi KISZ-bizottság) egyetemben rendszeresen beszámol választóinak munkájáról.

— Bizonyos reményeket fűztünk tavaly megalakult rétegtanácsunkhoz, az EFT-hez, hogy megfelelően tudja országos szinten képviselni rétegérdekeinket. Hogyan látod, mennyire sikerül ez?

— Az EFT-ben és nyitott munkabizottságaiban sokrétű és szerteágazó munka folyik. Azonban ez a munka nem eléggé nyilvános és nem mindig eredményes. Az eszmecserék időnként céltalanok; vitatkozgatunk, de nem jutunk dűlőre.

— Idén hány EFT-ülés volt? Hogyan szerepeltél?

— Sződligeten volt egy kétnapos „évadnyitó" ülésünk, majd októberben is egy, rengeteg fontos és kevésbé fontos napirendi ponttal. Többek közt három új munkabizottságot alapítottunk, a kollégiumi, a közművelődési és a pályázati rendszerrel foglalkozó munkabizottságot. Az utóbbinak én vagyok a vezetője. Az Állami Ifjúsági Bizottság decemberben foglalkozik a pályázati rendszer kérdéseivel, és a KISZ részéről mi készítjük elő az ülést, a pályakezdők érdekeit képviselni próbálva. A munkabizottságban minden intézménytípus képviselteti magát, a Közgázról többen is vagyunk.

— Hogyan áll előző munkabizottságod, az ösztöndíjkérdésekkel foglalkozó?

— Fő feladata az ösztöndíjrendszer kidolgozásában a diákság érdekeinek érvényesítése volt. Nem szűnt meg, foglalkozik a tapasztalatokkal, illetve a tandíjrendszerrel. Ismeretes, hogy az alágazati ifjúsági parlament — sok ellenvéleménnyel — a tandíjak differenciált emelése mellett foglalt állást. Az ösztöndíjrendszer bevezetésének kétes eredményei miatt azonban az EFT amellett tört lándzsát, hogy

a tandíjakat egyelőre ne emeljék.

A munkabizottságban egyetemünkről most Rozgonyi Attila dolgozik.

— Hogyan áll az EFT a felsőoktatási reform sürgetésével, ill. a KISZ-es munkálatok koordinálásával?

— Nemrég alakult erre is munkabizottság sok albizottsággal, Nahalka István (ELTE) vezetésével. Konkrét eredményről még nem értesültem.

— És a felsőoktatási ifjúsági parlament határozatai végrehajtásának ellenőrzésével?

— Decemberben tárgyaljuk. Mint ismert, KISZ-bizottságunk is írt az EFT-nek egy levelet, hogy a tanulmányi és vizsgaszabályzatok módosításával kapcsolatos ügyekben tegyenek lépéseket, mert a minisztérium minket is sújtó intézkedései ellentétesek az IP-határozat szellemével. Az ügygyel már foglalkoznak.

— Alighanem igen viharos volt a legutóbbi KISZ KB-ülés, amely a szerveződés, a felépítés és irányítás, valamint a választási rend egyes kérdéseit módosította gyökeresen. Mi a változások lényege?

— A végleges szöveget még nem kaptam meg, de a legfontosabb újítás, hogy

mindenki ott KISZ-tag, ahol akar,

tehát a kollégium, lakóhely, klub, munkahely stb. bármelyikén tag lehet egy alapszervezetben. Az új rend más kérdésekben is rugalmas és előremutató, azonban nem mindenben tisztázott. Tényleg volt vita.

— Te hogyan szólaltál fel?

— Háromszor is kimentem. Kértem, hogy a végrehajtás is legyen — mint arra már volt példa — ilyen rugalmas és demokratikus, mint a szervezeti rend maga. Elmondtam, hogy a közvetlen választás korszerűbb, mint az intézményi viszonyok, amelyek közt a közvetlenül választott KISZ-vezető manőverezhet. Javasoltam, hogy a felsőbb szintű testületekben is a testület, és ne a vezetőség válassza közvetlenül a titkárt. Kértem, hogy hagyjuk el a „szabadidő" szavakat abból a mondatból, hogy a KISZ politikailag és szervezetileg legyen ott, ahol a KISZ-tag él, dolgozik és szabad idejét tölti. Konkrét javaslataimat nem fogadták el, ezért az előterjesztő összefoglalója után harmadszor is felszólaltam, de észrevételeimet válasz nélkül hagyva, a határás vita után a határozatot csekély módosítással, sok tartózkodással a KB megszavazta. Így rossz szájízzel tértünk haza.

— Az új alapszervezeti szerveződés „alááshatja" hallgatói képviseleti rendszerünket, melynek alapelve, hogy a KISZ minden szinten politikailag irányítja a hallgatói képviseletet. Azonban, ha egy csoportban pl. megszűnik az alapszervezet, ez nincs biztosítva. Átgondoltad már ezt?

— Igen. Így nem lehet minden szinten politikailag közvetlenül irányítani a képviseletet. Ehhez a kitételhez nem a KISZ ragaszkodott. Nem hiszem, hogy gondot okoz, ha a politikai irányítás más, közvetettebb formái kerülnek előtérbe.

— st —

A képzéskorszerűsítési tanácskozás előkészületeiről

Időpontja: november 22.

A képzéskorszerűsítés folyamata a közelmúltban egyetemünk központi feladatává vált. Az eddigi véleménynyilvánítások, elképzelések nem egy esetben éles vitákhoz vezettek. Az idei diákparlament és a pár nappal később megrendezésre kerülő képzéskorszerűsítési tudományos tanácskozás konfrontáció helyett vélhetően konstruktív tárgyalást, tartalmi párbeszédet, hasznosítható tapasztalatot eredményez majd. Mindkét tanácskozásra alapos előkészítés után kerül sor. A készülődés végső fázisáról igyekszünk az alábbiakban tájékoztatást adni.

A rektor *Kovács Géza* professzort bízta meg a képzéskorszerűsítési tudományos konferencia tartalmi előkészítésével, így tőle kértünk tájékoztatást:

— Mi a tanácskozás célja?

— Az, hogy megfelelő tudományos nyilvánosságot adjon a közgazdászképzés és az üzemgazdászképzés legátfogóbb kérdésköreinek; tükröztesse e kérdéskörök kapcsán a hol egymást erősítő, hol egymással konfrontáló nézeteket, nézetrendszereket, a reformelképzelések formálódását és ezek ismeretére is támaszkodva lehetőséget nyújtson az egyetemünkön és másutt dolgozó kollégáink tapasztalatainak megismerésére, valamint a további reformmunkákban való hasznosítására. Az eddigieknél nyíltabb vitát szeretnék folytatni arról, mi a közgazdászmunka tartalma, miben különbözik az üzemgazdászi tevékenységtől, és hogyan viszonyul ahhoz. A közgazdászképzés legfontosabb bázisa a Közgazdaságtudományi Egyetem, ezért a közgazdászképzés jövőjéért az átlagosnál nagyobb felelősséggel tartozunk.

— Milyen előzetes vitaanyag szolgál a tanácskozás alapjául?

— A tudományos tanácskozást a résztvevőknek előre megküldött vitaanyag segíti. A vitaanyag, amely a Közgazdászképzés — üzemgazdászképzés; egyetemi képzés — főiskolai képzés címet viseli, tartalmazza Timár János egy átfogó UNESCO-tanulmányának ide vonatkozó részletét, Branyiczki Imre és Ladányi Éva hallgatók, a KISZ oktatási reformbizottsága vezetőinek írásait, Kovács Géza, Stark Antal, Marosi Miklós, az Egyetemi Szemlében megjelent tanulmányainak egyes részleteit, Tétényi Zoltán, a Pénzügyi és Számviteli Főiskola főigazgatója, Horn Miklós, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola főigazgató-helyettese gépiratos tanulmányainak egy-egy részletét, valamint Csáki Csaba és Kollarik Amália dékánok egyetemi tanácsi előterjesztésének tervezetét. Az anyag vitára megajánlott kérdéskörökkel zárul. E kérdéskörök érintik a közgazdászok és üzemgazdászok iránti társadalmi szükségletek várható alakulását, az egyetemi és főiskolai tanulmányok emberi jogként való kezelhetőségének problémáját, az értelmiségképzés—szakképzés viszonyát, az oktatás, a tudomány, valamint a gyakorlat kapcsolatának kérdéskörét, a több fokozatú képzés problémáját, az intézmények közötti munkamegosztási és kapcsolati kérdéseket, a szelekciós mechanizmus problémakörét és a hatékonysági — oktatásgazdaságossági vizsgálatok kérdéseit.

— Kiket hívtak meg a tanácskozásra, és milyen szempontok alapján?

— A vitában felkért hozzászólóként fejti ki véleményét Rácz Albert munkaügyi államtitkár, Bihari Mihály, a Művelődési Minisztérium egyetemi főosztályának vezetője, Papp László, a pécsi egyetem közgazdasági karának dékánja, Szabó József, a Politikai Főiskola rektora, Gulyás József, a Külkereskedelmi Főiskola főigazgatója, a nagy gyakorlati és benne vállalati tapasztalatokkal rendelkező Horváth László, az Országos Vezetőképző Központ igazgatója, Falusné Szikra Katalin akadémikus, az MTA Közgazdasági és Jogtudományok Osztályának alelnöke, egyetemünk professzora, Kozma Ferenc, a Nemzetközi Kapcsolatok Titkárságának munkatársa, Kiss István, az OMFB rendszerelemző iroda igazgatója, Máriás Antal, egyetemünk professzora, továbbá egyetemünk pártbizottsága, szakszervezeti bizottsága és KISZ-bizottsága, oktatási bizottságainak egy-egy képviselője. Természetesen a konferencia valamennyi résztvevője ezen túlmenően is kifejtheti hozzászólásában véleményét. Nyilván még lehet kérni valamennyi hozzászólót, hogy összefogottan, fegyelmezetten mondja el véleményét, és mód kínálkozik arra, hogy minél többen részt vehessenek az eszmecserében.

— A meghívottakon kívül részt vehetnek-e a konferencián az érdeklődők, egyetemünk oktatói és hallgatói is?

— Természetesen, a konferencia nyitott. A tanszékvezetők és rajtuk keresztül a tanszékek munkatársai is meghívót kapnak, és a meghívóhoz értelemszerűen vitaanyagot is. A vitaanyag több példányban a hallgatók rendelkezésére áll majd a KISZ-bizottságon. Számolunk azzal is, hogy a főiskolák főigazgatóin kívül, néhány oktatójuk is eljön tanácskozásunkra.

— A konferenciát megelőzi az egyetemi diákparlament. Milyen lesz a két tanácskozás viszonya?

— Az egyetemi diákparlament november 18-án, a konferencia november 22-én lesz. Ezt a sorrendet én szerencsésnek tartom abból a szempontból, hogy a diákparlamenten megfogalmazott gondolatokat a tanácskozáson szélesebb körben lehet felvetni. A tanácskozás nem szándékozik felülbírálni a diákparlamentet, hanem arra törekszik majd, hogy annak javaslatait szélesebb körű társadalmi tapasztalatokra támaszkodva tárgyalja. Remélhető, hogy a konferencia hasznosan járul majd hozzá az egyetemi reformmunkák folyamatos operatív vitéléhez. A konferencia tapasztalatait fel lehet majd használni arra is, hogy más, a reform kérdéskörébe vágó tudományos tanácskozásokat, amelyeket karok, tanszékek, tanszéki csoportok keretében szervezznek, hogyan célszerű előkészíteni.

— Mi lesz a tanácskozás jegyzőkönyvének, tapasztalatainak további sorsa?

— Remélem, integrálódnak az állami reformmunkálatokba, megvizsgáljuk mit, hol, hogyan lehet hasznosítani a javaslatokból, a nyitott kérdések vizsgálatát folytatják, az eldöntöttekhez időtávokat, intézkedési tervet rendelnek.

A tanácskozás nem lezáró jellegű, de mégsem volna célszerű megállni ott, hogy hasznos eszmecsere volt, és kész. Minden nehézség ellenére a reformnak nincs alternatívája, egyértelmű társadalmi igény mutatkozik reform jellegű közgazdászképzés-korszerűsítésre. Arról lehet vitatkozni, hogyan kellene ezt értelmesebben, hasznosabban csinálni, anélkül azonban, hogy álkérdésekkel korlátoznánk magunkat. Én a reformot távlati folyamatnak fogom föl, de nem a reformmunkák elkezdése a távlati, hanem a döntések tudatosan egymásra épített végrehajtási folyamata, amihez az irányjelző karókat most kell kitűzni.

— Milyen kapcsolata volt a hallgatókkal a tanácskozás előkészítésében?

— A diákokkal való együttműködés arra összpontosult, hogy időben elkészüljenek a hallgatói vitaanyagok, és a Periszpók is tartalmazzon információkat a tudományos tanácskozásról, ebben messzemenő segítséget kaptam a hallgatóktól. Diákok kezdeményezték a tanácskozás egyik vitatémáját, a képzés gazdasági-hatékonysági kérdéseinek vizsgálatát. Ezt a témát tudományos pályázatként fogjuk meghirdetni a tanácskozáson, s ha megfelelő tanulmányok érkeznek be, erről a kérdéskörről is lehetne tudományos ülésszakot rendezni. A diákparlament és a tudományos tanácskozás eléggé közel áll egymáshoz, így tapasztalataikat a további reformmunkában együtt lehet hasznosítani. Ebben hangsúlyozom a diákokkal való együttműködést.

A KISZ-bizottság oktatási munkabizottságának vezetője *Branyiczki Imre.*

— Hogyan értékeled a reformmunkálatokban a diákok és az oktatók együttműködését?

— A konferencia előkészítésében várakozáson felülinek. A rektor és Kovács professzor is támogatja a képzésfinanszírozási tudományos pályázatot, segítenek a pályadíjak megszerzésében is. Az ifjúsági parlamentre a Periszpókban jelentetjük meg elképzeléseinket, és örültünk annak, hogy a konferencia vitaanyaga időben elkészült, így abból is válogathattunk.

— Mit tartalmaz még ez a Periszpók, van-e új koncepciója a munkabizottságnak?

— Két hosszú, népes ülést tartottunk az ifjúsági parlament előkészítésére. Az elsőn mindenki kifejtette nézeteit, és megegyeztünk, ki, melyik részt írja meg. A második alkalommal ezeket vitattuk meg, és nyersen összeállt az anyag. Szerkesztés után ez alkotja a Periszpók döntő részét, de szeretnénk a témába vágó tdk-kból, régebbi vitaanyagokból is részleteket közölni. Vitanyagainkat legalább 600—800 példányban tervezzük kiadni.

— Szerinted hogyan kapcsolódik egymáshoz az ifjúsági parlament és a tudományos tanácskozás?

— Nem tartom lényegesnek, hogy a konferenciára az ifjúsági parlament után kerül sor, sőt bizonyos szempontból ez még előnyös is. Hasznos tanácskozásokra számítok.

mg

A NEP-pel kapcsolatos leninl szellemi örökség mai értelmezéséhez

Egy nagyon érdekes, tiszteletreméltóan bátor, bizonyos szempontból jól átgondolt értelmezését fejtette ki Herédi István az 1920-as évek elején kialakított lenini új gazdaságpolitikának, a Közgazdász 1982. febr. 7.-i számában. Több tekintetben én azonban ezt másként látom, és a továbbiakban csupán ezek egy részével foglalkozom, korántsem a teljesség és még kevésbé a tévedhetetlenség igényével.

Herédi István szerint Leninnél az volt a gazdaságpolitikai alapkérdés, hogy „milyen gazdasági alapintézmények képesek elhárítani mind a gazdasági bürokratizmust, mind a gazdasági anarchizmust?" Az októberi forradalom után — mondja Herédi elvtárs — a gazdasági anarchizmus ellen az államigazgatási elemre helyezte Lenin a hangsúlyt, majd pedig, amikor ezzel szükségképpen kialakultak „a bürokratizmus szörnyszülöttei", vázolta fel és fogadtatta el a NEP-et, ezt az „Oroszország számára" „stratégiailag" „legalkalmasabb gazdálkodási formát".

Sztálin ettől, az árutermelés „csúf" oldala, a társadalmi egyenlőtlenségek fokozódása, és főként azon gondolat (és annak következményei) miatt, hogy „a kisárutermelés napról napra szüli a kapitalizmust", (amelyet Herédi István szerint — valamilyen oknál fogva „Lenin sem revidiált, pedig a NEP-el összeegyeztethetetlen"), — visszatért az 1918 áprilisi elképzeléshez, pontosabban annak trockij-i változatához („békésített hadikomunizmus"), egy olyan pártdiktatúrához „amely kizárt mindenféle autónómiát, önigazgatási elemet", és amely — ha Sztálin szubjektíve nem is akarta — szükségképpen borzalmakhoz, a szocialista társadalom időleges tragikomédiájához, szélsőséges bürokratikus gazdasági centralizmushoz vezetett.

Az első kérdés, amiben nem egészen pontos Herédi István, az az, hogy Marx és Lenin 1917-ben hogyan értelmezte „az állami és a társadalmi önigazgatás" viszonyát. Herédi szerint úgy, hogy a kettőt kombinálta, úgy, hogy abban az önigazgatási elem volt túlsúlyban.

Magam úgy vélem, hogy Marx és Lenin is, 1917 előtt és után is, a munkásosztály állami igazgatását is önigazgatásként, az önigazgatás legfőbb, legdöntőbb szervének fogták fel. Azt tartották, hogy a szocialista állam a munkásosztály állama, a széles dolgozók demokráciája, amelyben minden tisztséget bárki betölthet, és mindenki csak addig töltheti be azt, amíg választói megválasztják, illetve vissza nem hívják. A dolgozók széles rétegei államunkkal is önmagukat igazgatják.

„Amíg a kommunizmus »felsőbb« fázisa be nem következik ... a társadalom és az *állam a legszigorúbban* ellenőrizze a munka mértékét, ... s ezt az ellenőrzést nem a bürokraták állama, hanem a *felfegyverzett munkások* állama hajtja végre. A szocializmus a lakosság többségét olyan feltételek közé helyezi, amelyek lehetővé teszik kivétel nélkül mindenkinek az »állami funkciók« gyakorlását ..." Mindig megkülönböztették a legfőbb, központi, és az *ugyancsak nagyon fontos különböző szintű helyi önigazgatást.*

A szektás dogmatikus időszak hibái között nem a helyi önigazgatás elsorvasztása volt a legnagyobb, hanem az, hogy a legfőbb, az állami, központi irányításban halványította el, tette formálissá az önigazgatást. Az utóbbival magyarázható az előbbi is. Sem Marx—Engels, sem Lenin nem állították soha, hogy a szocialista állami önigazgatás dominanciája, „túlsúlya", szükségképpen borzalmas bürokratizmust, a helyi önigazgatás elhalását eredményezi.

A fentiekből következik, hogy nincs igaza Herédi elvtársnak akkor sem, amikor azt mondja, hogy Leninnél az októberi forradalom után kerül sor a hangsúly határozottan az államigazgatási elemre.

Mindez, természetesen nem jelenti azt, hogy mindenkor ugyanaz lenne vagy lehetne a központi, állami önigazgatás és a különböző helyi állami és nem állami önigazgatási tényezők aránya, hogy ugyanolyanok lennének kapcsolataik. Háborús, polgárháborús helyzetben, a gazdaság súlyos szétziláltsága, közép- és alsóbb szintű hozzáértő vezetőkben való nagy hiány stb. esetében a központi állami önigazgatás súlya szükségképpen jóval erőteljesebb mint egyébként. Így volt ez a hadikommunizmus idején is.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy Lenin, egy ideig még az októberi forradalom után is azon az állásponton volt, hogy a fejlett termelőerőkkel rendelkező tőkés Nyugat követi az orosz forradalmat és ha ez bekövetkezik, — akkor e nagy, több országot átfogó forradalmi folyamatban, amelyben Oroszország a fejlett Nyugathoz képest elmaradott lesz ugyan, de — viszonylag gyorsan — egy-két év alatt — meg lehet teremteni a kommunizmus alsó fokát, a szocializmust, amit valóban az árutermelés megszüntetéseként, mindent felölelő nyilvántartásként és ellenőrzésként is értelmezett, — de ezen nemcsak a központi, legfelsőbb állami önigazgatás, hanem és mindenekelőtt a helyi, alapvető önigazgatás önellenőrzését és önnyilvántartását is értette.

Az új gazdaságpolitikára való áttéréshez valóban nem kis mértékben járultak hozzá az államhatalom bürokratikus kinövései is, de Lenin sohasem ezt tekintette a legdöntőbbnek és nem is ez volt az.

Lenin jól tudta már az „Állam és forradalom" megírása idején is, hogy a burzsoá államgépezetet nem lehet minden ízében azonnal széttörni, gyökeresen átalakítani, bürokratikus vonásait sem lehet azonnal teljesen kiküszöbölni. Ezektől a munkások, sőt még a bolsevikok sem valamennyien mentesek.

(A helyi, nem állami önigazgatási szervekben hasonló a helyzet.) Lenin a következőkben jelölte meg a NEP-re való áttérés legdöntőbb okait: A polgárháború befejezésével, a külső intervenció visszaverésével ismét új helyzet állt elő. Az európai forradalmak nem érnek be olyan gyorsan, mint gondoltuk.

A gazdaság hallatlan tönkremenetele idején, a mérhetetlen szenvedések és nyomorúság közepette, e béke körülményei között a kisárutermelő parasztság nem marad a munkásosztály tartós, szilárd szövetségese, ha a munkásosztály nem teszi lehetővé, hogy helyzete gyorsan és észrevehetően javuljon.

A munkásság ugyancsak nehéz anyagi, főleg élelmezési helyzetén is csak a parasztok termelésben való közvetlen érdekeltségének megteremtésével lehet időben segíteni. A nagyipar mielőbbi helyreállítása, majd termelőerőinek gyorsabb ütemű fejlesztése külföldi — főleg nyugati — tőke bekapcsolását, az ebben rejlő lehetőségek kiaknázását követeli meg.

„Túlságosan messzire mentünk — írta — a kereskedelem és az ipar államosítása útján, a helyi forgalom megszüntetése útján." Vissza kell vonulnunk, bizonyos engedményt kell tennünk a kisburzsoáziának, a kapitalizmusnak: különben a kispolgári ösztönösség proletariátus elleni lázadásai uralkodnak el. Tudomásul kell vennünk ezt az új helyzetet, szakítva a hadikommunizmussal, új gazdaságpolitikát kell kialakítani. Ha ezt megértjük és mi tesszük meg a megfelelő mértékű engedményeket, akkor mi, a Szovjethatalom, a Kommunista Párt, a forradalom tarthatja ellenőrzése alatt ezt az egész folyamatot (még a megnövekedett kispolgári ösztönösséget is), mi állapíthatjuk meg formáit és mértékét és végül is a szocializmus nyer rajta a legtöbbet."

„Vagy alárendeljük a mi ellenőrzésünknek

Oktatástechnikai bázis a Veres Pálnéban

Új létesítményünk

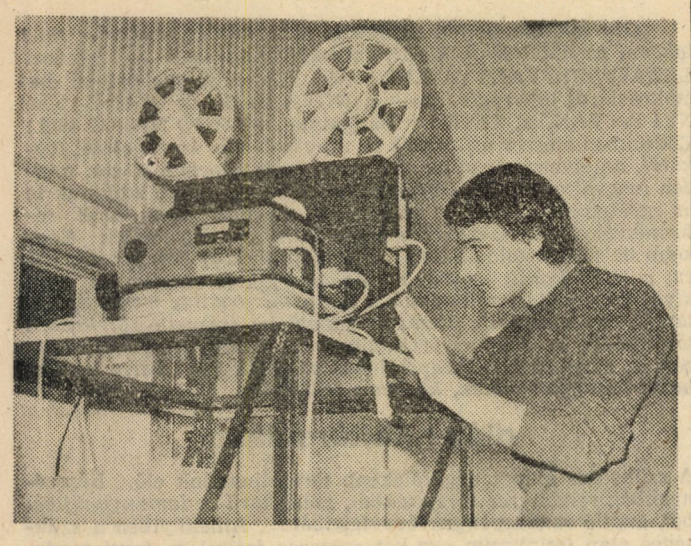

Már a rekonstrukció utáni időkre gondolva került sor szeptember 17-én a Veres Pálné utca 36. szám alatti épület földszintjén létrehozott oktatástechnikai bázis átadására. Az MKKE rekonstrukciós tervei szerint ugyanis valamennyi oktatási helyiséget (előadók és szemináriumok) korszerű oktatástechnikai eszközökkel látják majd el, és így a jövőbeni oktatás a jelenleginél intenzívebben élhet e technika alkalmazásával. Mindez azonban feltételezi ezen eszközök alkalmazási körének, kezelésének ismeretét. Ennek érdekében tervszerűen és fokozatosan történik a bázison az oktatók képzése az itteni technika megismertetésére. Ez év első félévében a gyakornokok képzése történik meg. A szervezett képzés mellett lehetőség van arra, hogy azok az oktatók, akik előadásaikban oktatástechnikai eszközök felhasználását igénylik, az előadótermet használják, illetve a laboratóriumban előadásaikhoz felkészüljenek. Folyamatban van az érdeklődők számára bemutató célú rendezvények szervezése a vezető oktatók részére is. Ugyancsak a bázis nyújtotta lehetőségek elsajátítására oktatják itt a tanárszakos hallgatókat.

A bázis 50 fő befogadására alkalmas előadóteremből és laboratóriumból áll, ahol a vetítéstechnikai eszközök, fényképezés, reprográfia, fóliakészítés, hangtechnika használatát lehet elsajátítani. Az előadóteremben S—8-as és 16 mm-es filmvetítő, diavetítő, írásvetítő, episzko használatát, video- és különféle hanganyagbejátszás lehetőségét biztosítják.

A bázison a felügyelet biztosított, a laborvezető mind technikai, mind módszertani problémák megoldásában segítséget nyújt. (Szilágyi Gábor, laborvezető 164-106.) Az oktatástechnikával kapcsolatos szakmai folyóiratok beszerzése folyamatban van. Januártól a bázis társalgójában helyben olvashatók.

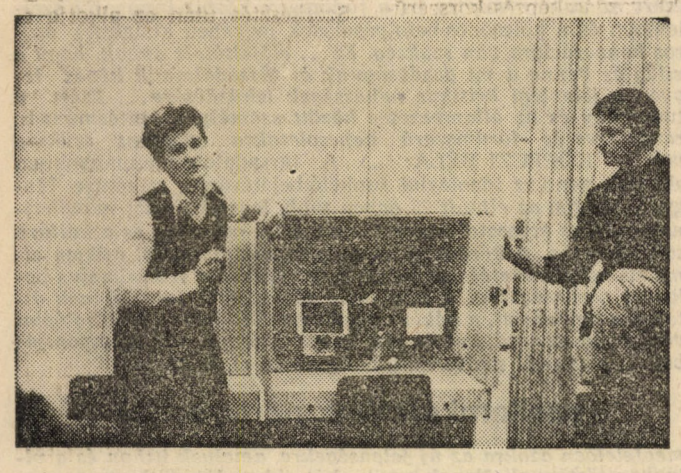

Fotó: Balázs Gusztáv

Diák pb-tag voltam

A tanév vége felé mindig akad a végzősök között egy kiszemeltünk, akinek azt a szerepet szánjuk, hogy mondja el véleményét az egyetemről. Érdekes téma szembenézni önmagunkkal, de nem minden szempontból veszélytelen. Mert, ha netán a riportalanya nemcsak a szépre emlékezik, máris sikerül kivívnunk egyik-másik oktatónk évekre szóló haragját. Na, de ettől függetlenül is vállaljuk a „veszélyt". Riportalanyunk ezúttal, Lihr Gábor, aki külügyi ösztöndíjasként lassan egy éve lesz, hogy befejezte tanulmányait.

— *Mondd, hiányzik az egyetem?*

— Az ingázás, az oktatási egységek között, a rekonstrukcióval járó tanulási nehézségek nem, de a társaság az hiányzik. Hiányoznak a tanárok, a diákok. Jól éreztem magam az egyetemen, és a megszokott légkört nehéz máról holnapra pótolni.

— *Ezekután talán nem tévedek ha arra gondolok, hogy jó benyomásod van az egyetemről.*

— Valóban szerencsés embernek tartom magam, hogy ezt az egyetemet végezhettem el, és nemcsak azért, mert hallgatója voltam, hanem azért is, mert az egyetem irányító, vezető kollektívájának, a pártbizottságnak tagjaként mélyebb betekintést nyerhettem az intézményt foglalkoztató kérdésekbe.

— *Másfél évig voltál az egyetemi pártbizottság tagja. Milyen véleményt alakítottál ki a testületről és az ott folyó munkáról?*

— Rendkívül megtisztelőnek éreztem, hogy a pártbizottság tagja lehettem, ugyanakkor éreztem e bizalommal járó felelősséget is. Telve ambícióval kezdtem a munkához, meg akartam felelni a követelményeknek. Komoly, nagyszerű professzorokkal kerültem kapcsolatba és ez az első időben, ha nem is félelmet, de egy kis gátlást okozott bennem. Egyébként sem volt korábbi tapasztalatom a pártbizottsági munka egyetemi jellegével kapcsolatban. A gyárban, ahol az egyetem megkezdése előtt dolgoztam, elméleti kérdések helyett, inkább gyakorlati tennivalók foglalkoztatták a párttagokat, egyszerűbben és esetenként célratörőbben határozták meg a feladatokat.

Az első időben sok gondot okoztak számomra a pb elé kerülő anyagok, mivel nem rendelkeztem az elemzésükhöz szükséges információkkal. Olykor furcsának tűnt egyes napirenden szereplő téma érdemi megvitatásának módja is, amikor a hozzászóló egy-egy kifejezés vagy betű megváltoztatását javasolta. Tartalmában nem változott tőle az anyag és a végrehajtás végeredményben nem attól az egy módosított kifejezéstől lett jobb. Részese voltam sok jó vitának, de akadtak meddőnek tűnő szócsaták is. Az is előfordult, hogy régi, személyes sérelmek felhánytorgatása borzolta a kedélyeket. Tehát olyan, számomra új munkastílussal találkoztam az egyetemen, ami sok vonatkozásban eltért az általam elképzelttől.

Az idő múlásával egyre több tapasztalatot szereztem bizonyos kérdéseket jobban megismertem. Meg kell azonban jegyeznem, hogy másfél év után is akadt egy-egy nagyobb horderejű probléma, amivel kapcsolatban nem rendelkeztem teljes ismerettel. Ilyenkor néma szemlélője voltam a pb vitának. Ebből fakad, munkám iránti elégedetlenségem is, mivel úgy érzem, hogy többet tehettem volna a megfelelő tájékozódás érdekében.

A pb-n megvitatott anyagok jelentős része feltárta az egyetem valós helyzetét. Az ott hozott határozatok jók voltak, csak néha a megvalósításuk körül volt probléma. Például a nevelői munkában változatlanul egyhelyben toporogtunk, nem hoztak megfelelő eredményt azok az erőfeszítések, amelyek a nevelőmunka megteremtését célozták, és érezhetővé tették volna a diákok számára azt. Pedig a hallgatóság ideológiai-politikai szemléletében változatlanul jelen vannak azok a problémák, amelyekre feltétlenül oda kellene a nevelőmunka szempontjából is figyelni.

Sajnálatos tapasztalat, hogy a diákság jelentős része nem törekszik megfelelő mértékben fejleszteni képességeit, szakmai tudását. De még az igyekvők is kerülhetnek nehéz helyzetbe, érhetik őket sikertelenségek és a holtpontról a tanár személyes kapcsolata lendítheti tovább a csüggedőt. Huszonöt évesen kezdtem az egyetemet és saját tapasztalataimra támaszkodva tartom igen fontosnak ezt a kérdést. Az oktató-nevelő munka sok vonatkozásban terítékre került a pb-n, évről évre megvitattuk, de igazán nem sikerült előrelépni. Sajnos nem ez volt az egyetlen probléma.

— *Ki volt az, akire szívesen emlékszel vissza az egyetemen?*

— Többször volt alkalmam megfigyelni Gondi József elvtársat felszólalás közben, ugyanakkor abban a szerencsében volt részem, hogy ő volt a filozófia szeminárium vezetőm is. Rendkívüli hatást gyakorolt rám, túlfűtöttségével együtt. Csak tisztelni és becsülni tudom azt, aki enynyire telített jobbító szándékkal, mint ő.

Szabó Kálmán elvtárs lendületes hozzászólásaira is szívesen emlékszem, de említhetem Berend T. Iván elvtárs józan realitású, célratörő elemzéseit, vagy Kovács Sándor elvtárs szenvedélyes hangú megnyilatkozásait. Ők, elsősorban, de rajtuk kívül mások is nagy hatást gyakoroltak rá. Tájékozottabb lettem, ha úgy tetszik kicsit dörzsöltebb is. Megismertem mások megközelítési módját, munkastílusát és ami számomra elfogadhatónak bizonyult, igyekeztem kamatoztatni. Bátrabban nyilvánítottam véleményt, és úgy érzem, személyiségfejlődésemhez is nagy mértékben hozzájárult a testületi munka.

— *Tapasztalataid szerint a pártbizottság tevékenységének hatása eljutott-e a hallgatókhoz?*

— Sajnos, úgy láttam, hogy nem igazán. Rendszeresen tájékoztattam ugyan a HPCS-t a pb munkájáról, de még akkor is maradt légüres tér, ha minden hallgatói pb-tag ugyanezt tette. Ennek egyik oka, hogy összesen három hallgató volt pb-tag, az utolsó félévben pedig egyedül maradtam. Ez a tapasztalat is bizonyítja, hogy feltétlenül jó lenne növelni a hallgatói pb-tagok számát, rugalmasabban, dinamikusabban végrehajtani a káderceréket, ami hozzájárulna az előbb említett vákuum csökkenéséhez.

— *Fontos társadalmi feladatod mellett diák is voltál, és mint ilyen bizonyára érzékenyen érintett a tanulmányi szorongatottság.*

— Korábban az Egyesült Izzóban dolgoztam, gépbeállító műszerészként. 1970-ben érettségiztem, eredeti szakmám, gépésztechnikus. Mikor felvettek az egyetemre, már nős voltam és volt egy fiam, meg egy lányom. Ilyen háttérrel nehezebb a tanulás, ez kétségtelen, de mégsem panaszkodhatom. Feleségem és a nagyszülők sok feladatot átvállaltak tőlem, hogy több időm maradjon a tanulásra, amit hét év kihagyás után kezdtem el ismét.

Az első két évben sokat kínlódtam a matematikával, számítástechnikával, majd a statisztikával. Sok esetben érthetetlennek tűnt előttem egy-egy vizsgán a 30-40 százalékos bukási arány, amelyen aztán három-négy nap múlva majdnem mindenkinek sikerült átmenni. Szakadékot éreztem a követelmények és a diákok alaptudása között. Nem tudták igazán felmérni valós, az elvárásokhoz mért teljesítményüket. Így aztán a számonkérések során óriási meglepetések születtek és többnyire nem pozitív értelemben.

Elsősorban a szakmai tárgyakat tanultam szívesen, azok álltak hozzám a legközelebb. Szerettem a nemzetközi kapcsolatok történetét, elméletét, a nemzetközi jogot, de érdekelt a gazdaságtörténet és a pg is. Ezekhez a tárgyakhoz kapcsolódnak sikerélményeim is, sikertelenségeim is, ám, úgy érzem, nem a jó jegy az egyetlen meghatározója a hozzájuk való vonzódásomnak. A nemzetközi szakon, ahova jártam szenzációsan jó diplomáciatörténetet hallgattunk például Juhász Gyula professzortól, de említhetném Kaponyi Erzsébet tanárnőt, vagy Jeszenszky Géza tanár urat, akik az oktatói tevékenységen túl is sokat tettek azért, hogy a hallgatók jól érezzék magukat a szakon, érezzék a velük való törődést. Egy kevésbé jól sikerült vizsgám ellenére is nagy tisztelője vagyok Bokorné Szeghő Hannának, a nemzetközi jog előadójának. Feltétlenül szeretném megemlíteni Simonits Zsuzsa tanárnő oktató-nevelő munkáját, aki a szoc. pol. gazd. tanításával szuggesztív egyéniségével őszinte elismerésünket vívta ki.

A nyelvtanulás és tanítás gondjai számomra is sok nehézséget okoztak és ha korábban találkozom olyan kitűnő nyelvtanárokkal, mint Papp Nándor, vagy Ördögh Miklós, akkor úgy érzem jobb eredményt érhettem volna el e területen.

Sokat köszönhetek az egyetemnek és ezt nem a kötelező udvariasság miatt mondom. Más szemüveggel látom az embereket, a társadalmi, gazdasági, politikai folyamatok változásait, és talán egy kicsit az idő is megállt felettem a diákévek alatt.

— *Most hol dolgozol?*

— A Külügyminisztérium munkatársa vagyok.

— *Mennyiben változott az életformád, amióta befejezted az egyetemet?*

— A munkahely, a napi elfoglaltság, lényegesen kötöttebb időbeosztást követel, de a tanulás már életem végéig életformám marad.

H. E.

Vendégünk volt Veres Péter külkereskedelmi miniszter

Október 26-án egyetemünkre látogatott Veres Péter külkereskedelmi miniszter, hogy tájékoztatást adjon külkereskedelmünk jelenlegi helyzetéről. Rövid, 20 perces összefoglalójában, amelyet a szakkollégiumban történő látogatása előtt az egyetemi tanácsteremben tartott, elemezte az előző néhány hónap eseményeit, a világgazdasági környezetben bekövetkezett változásokat, s azok hatásait. Elmondta, hogy ebben az évben — bár nem várt nehézségek jelentkeztek — minden valószínűség szerint teljesíteni tudjuk a tervben vállalt kötelezettségeinket; jövőre azonban nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk a siker érdekében. Ezután röviden tájékoztatta a hallgatóságot a külkereskedelem szabályozásával kapcsolatos várható változásokról.

A tanácsülés Csizmadia Ernő rektor zárszavával ért véget.

és nyilvántartásunknak ezt a kispolgárt..., vagy a kispolgár elkerülehetetlenül és múlhatatlanul megdönti a mi munkáshatalmunkat... Így áll a kérdés. Csakis így..." Nem tudunk, nem lehet közvetlenül és gyorsan áttérni a szocializmusra, közvetítő, kerülő útakra és módokra van szükségünk.

Herédi István interjújában arról beszélt, hogy a lenini új gazdaságpolitika olyan *„nagy* történelmi jelentőségű felismerés, amely felér a kapitalizmus mozgástörvényinek — Marx általi felfedezésével...", s nem taktikai, hanem stratégiai kérdés, annak ellenére, hogy Lenin taktikai okokból taktikainak tartotta.

Azzal egyetértek, hogy itt nagy történelmi felismerésről van szó, de azzal már nem, hogy ez felérne a Marx felfedezte kapitalizmus mozgástörvényeivel, azzal pedig különösen nem, hogy a NEP — annak ellenére, hogy valóban vannak sratégiai (a szocializmus más időszakára és más helyén is érvényes) mozzanatai — csak stratégiai és nem, jelentős mértékben taktikai kérdés is és hogy Lenin csupán vagy főleg politikai, taktikai okokból nevezte taktikainak.

A lenini új gazdaságpolitika általánosabb — tehát stratégiai — vonása valóban annak felismerése, hogy az árutermelés, módosult formákban a szocializmus építésének több korszakában is megmarad. A NEP azonban ezt nagyon sajátos feltételek közötti és a szocialista építés legkezdetibb szakaszának megfelelő formában tartalmazta. És Lenin, különösen az utóbbira fordította figyelmét (mert ezek voltak a legfontosabbak), nevezetesen arra, hogy ott és akkor az árutermelés, a szabadhelyi forgalom, a csere, döntően a kisparaszti gadasággal, annak a népgazdaságban akkor betöltött óriási szerepével, a szocialista nagyipar és kereskedelem gyengeségével, tönkretettségével, a tőkéseknek adott koncessziók szükségességével kapcsolatos.

Ma, például nálunk, ilyen szempontból, lényegesen más a helyzet. A szocializmusbeli árutermelés csak kismértékben függ össze a magántulajdon keretei között folyó termelésel és kereskedelemmel.

Az akkori oroszországi gazdasági helyzetben tehát, amikor a kis magántulajdon rendkívül nagy, a szocialista ipar és kereskedelem gyenge és viszonylag szűkkörű, a szabadcsere szükségképpen „a kapitalizmus növekedését jelenti".

Lenin tehát semmiféle következetlenséget nem követett el, amikor kidolgozta, elfogadtatta a NEP-et, és nem revidiálta azt a tételt, hogy a kisárutermelés napról napra szüli a kapitalizmust a munkáshatalom, a szocialista nagyipar és kereskedelem fennállása esetén is. Sőt, nagyon logikusan, és a valóságos veszélynek megfelelően kifejezetten felhívta a figyelmet arra, hogy „a Szovjethatalomnak szembe kell néznie a dolgokkal, nevükön kell nevezni a dolgokat, de ellenőriznie kell ezt, meg kell szabnia mértékét...

Az a kapitalizmus, amely ily módon fejlődik, ellenőrzés alatt van, számontartjuk, az államhatalom a munkásosztály... kezében marad." A NEP-re pedig Lenin szerint *elsősorban* azért és addig van, illetve lesz szükség, amíg „Oroszországban... a kispolgári kapitalizmus van túlsúlyban", amíg el nem sajátítjuk a modern nagyüzemi technikát, amíg el nem érjük, a nagyiparnak azt a fejlettségét „ami közös mind az államkapitalizmusban mind a szocializmusban", amíg a nagyipar nem lesz képes magának alárendelni a mezőgazdaságot, azaz amíg a mezőgazdaság is szocialista nem lesz.

A lenini NEP döntően átmenet a kisüzemi termelésből a szocializmusba, „közvetítő láncszem" a kettő között. Lenin csak ezután ír („A termény-adóról"-ban) a bürokratizmusról, de itt ennek okát nem az állami centralizált gazdaságban, illetve gazdaságirányításban, hanem — Herédi elvtárssal ellentétben — „a kisárutermelő szétforgácsoltságában... nyomorában, kulturáltságában, az utak hiányában..., a mezőgazdaság és az ipar közötti forgalom hiányában" jelöli meg.

Akkor, 1921 tavaszán a NEP által kitűzött ezen célok megvalósítását — kedvező körülmények között — mintegy 10 évre tette.

Lenin tehát, szinte az új gazdaságpolitika első megfogalmazásának perceitől kezdve hangsúlyozta azt is, hogy a NEP *mértékkel* való visszavonulás, elvileg is, időben is. Már 1921 novemberében „Az arany jelentősége" című cikkében írta a következőket: „Már vannak jelek, amelyek azt mutatják, hogy nemsokára végetér e visszavonulás..." „Minnél öntudatosabban, minnél összetartóbban, minnél kevesebb előítélettel hajtjuk végre ezt a szükséges visszavonulást, annál hamarabb lehet majd megállni, annál biztosabban gyorsabban és lendületesebben fogunk azután győzelmesen előrenyomulni."

Nem lehet egyetérteni Herédi Istvánnak azzal az álláspontjával sem, hogy a Lenin halála utáni ún. sztálini perióduson egyszerűen visszalépés következett be a szocializmus gazdálkodásában, hogy az a szocializmus „tragikomédiája" lett volna.

Az tény, hogy a NEP-nek, különösen kezdetben, komoly eredményei voltak, de főleg a kisparaszti gazdaságban, a könnyűiparban és a kereskedelemben. A vártnál jóval kisebbek azonban a szocialista nagyiparban. Az is kétségtelen, hogy jelentős mértékben nőtt a társad. lmi-jövedelmi egyenlőtlenség, a spekuláció, különösen falun. Ez utóbbi téren — enyhénszólva — nem a szocialista mezőgazdaság felé irányuló tendenciák erősödtek meg.

A lenini „mérték"-elv szerint is szükségessé vált a tőkés tendenciák, túlkapások korlátozása, a szocialista nagyipar és mezőgazdaság szocialista irányú fejlődésének erőteljesebb támogatása.

Lehet vitatkozni azon, hogy ennek üteme, mértéke, végrehajtásának nem egy módozata helyes volt-e minden tekintetben. Az azonban — szerintem — nemigen vitatható, hogy ha a harmincas évek elején a Szovjetunióban nem teremtik meg a szocialista mezőgazdaságot, nem teremtik meg valóban rendkívül erőltetett ütemben az erős szocialista nagyipart, akkor — mégha bizonyos nyugati haditechnikai eszközökre rá is szorultak — akkor nem tudták volna menteni a szocializmust, nem tudták volna visszaverni a hatalmas fasiszta hadigépezetet.

Nehéz lenne vitatkozni azon — akárhogy is nevezzük ezt —, hogy elkerülhetetlen volt a Szovjetunióban egy második — természetesen az elsőtől több tekintetben eltérő — „hadiszocializmus" (kommunizmus) is, amely a harmincas évek közepe tájától a második világháborús pusztítások helyreállításáig tartott. Ezt nem lehet nem figyelembe venni az ún. sztálini gazdaságirányítási rendszer megítélésénél, mint ahogyan természetesen azt sem, hogy ebbe, ehhez be-, illetve hozzákapcsolódtak a kibontakozó szektás hibákból fakadó torzulások, az ennek megfelelő bürokratizmus, merev tervlebontásos rendszer stb. is, esetenként bűnök is. (Annál inkább nem, mert sajnos, egyáltalán nem kizárt, hogy napjainkban egy harmadik hidegháború újabb tendenciájával összefüggő „hadikommunisztikus" vonásokkal bíró korszakra kényszerülünk.)

Az 1920-as évek elején megkezdett NEP tehát *nem volt folytatható,* ha nem is 1928—29-től, de az 1930-as évek elejétől biztosan nem.

Az 1950-es évek elején a szocializmus belső és külső körülményeinek változása *újra új* gazdaságpolitika kidolgozását követelte meg, ami igen lassan és ellentmondásosan bontakozott ki. A szocializmus alapjainak lerakásával, az extenzív gazdasági fejlesztésről az intenzívre való átmenettel *ismét újból új* gazdaságpolitikát követel tőlünk az élet, ami ugyancsak nagyon nehezen és ellentmondásosan alakul. Ennek az utóbbinak van ugyan néhány fontos hasonlósága a 20-as évek lenini új gazdaságpolitikájával, de olyan nagy a két korszak közötti különbség, hogy még *ezek* tartalma, mértéke és jellege is igen jelentősen eltérő.

Lehet és kell is tanulni a NEP-ből, de nem szabad lemásolni azt, úgy egészében az egész szocializmus időszakára kiterjeszteni, attól a kortól is számonkérni annak továbbvitelét, amikor azt már nem lehetett. Ez is sematizmus, dogmatizmus. (Mint ahogyan lehet tanulni a sztálini időszak gazdaságpolitikájából is, nemcsak annak hibáiból, hanem eredményeiből is.)

Amit Lenin írt akkor. Marx-szal kapcsolatban, tudnillik, hogy „Marx meghalt anélkül, hogy egyetlen fontos idézetet hagyott volna ránk az akkori problémák megoldását illetően, és így most kénytelenek vagyunk magunk kievickélni a bajból", ránk és Lenin viszonyára is áll.

Gondi József

Nagy tisztelettel köszöntjük Illyés Gyulát nyolcvanadik születésnapján

Illyés Gyula:

Forget Not the Field

(Moore után, Arany, Petőfi, Vörösmarty nyomán)

Ne feledd a tért, ahol elestek ők,
a földet se feledd,
bárhol hulltak el ők, fajtánk hű férfiai, az a föld
szent ügy hős-helye lett.
Mert hol tiszta ügyért s így lám temiattad —
érted is hulltak el ők:
terül az bárhol a föld,
rejtelmesen egy terület!
Úgy az övék, hogy már a tied.

Ne feledd hát a teret, hol bár a lebírt had
bár legutolsó hátvéde ledőlt!
Míg nem feleded:

nem nyugszanak ők. Nem holt, nem letiport sereget
emészt el ott — vagy akárhol — a sírhant.
Új hont érlel a Föld.

A lélek épületei

Időbe gyökeresedett
tornyok
szögezik helyükre a boldog
nemzeteket.

De ahol Petőfik egetverő
szíve lehullt, befúródott a földbe,
népet cövekel örökre
ott is egy építő erő.

Ahol a kisded
Arany lépdelni kezdett.

S hol földbe marva
Rákóczi marka.

Szél vág s homok.
Országok széle ponyvamód lebeg.

Ti, láthatatlan, szent alapzatok
sorsunkon ti könnyítsetek:

nyomódjatok!

A „VII. tanulmány"-ról

„A »VII. tanulmány« színházi csoport FELVÉTELT hirdet! Jelentkezni lehet színésznek, zenei munkatársnak, rendezőasszisztensnek, dramaturgnak. Felvételi a SZKÉNÉ Színházban. November 16-án 18 óra, 20-án 09 óra."

Hírlik a Közgazdászból, hogy van egy színjátszó csoportunk. Ők lennének a mi színjátszóink?

Már 1981-ben egyre sürgetőbben merült fel egyetemünkön egy saját színjátszó csoport iránti igény. Áprilisban meg is jelent egy cikk a Közgazdászban, mely hírt adott színjátszó csoportunk megalakulásáról. A csoport azonban csak napokig élt — névleg — rendezőjük nem lévén, hamar feloszlottak.

Ez év januárjában aztán a Közgáz Klubban egy szűk körben terjesztett szórólap hirdette: örökbe fogadtunk egy már működő színjátszó csoportot, akiket havi kétezer forinttal támogatunk. Mi történt azóta?

A „VII. tanulmány" él, létezik, játszik — a Műszaki Egyetem Szkéné Színházában. Ott ugyanis rendelkezésükre áll egy technikailag megfelelő színpadi tér, ahol próbálhatnak és játszhatnak. (Nekünk ilyen színpadunk valószínűleg sosem lesz, mert sem helyünk nincs hozzá, sem annyi pénzünk nem lesz, hogy a szükséges berendezéseket megvásároljuk.)

Igaz, hogy az „örökbefogadás" óta eltelt közel egy év alatt néhányszor felléptek a Közgázon is, de nem volt túl nagy érdeklődés iránt uk. Jelenleg két hallgatónk játszik a csoportban, de — ahogy azt a cikk elején közölt plakát is bizonyítja — várják az új tagokat.

Érdemes megnézni őket, előadásaikat, tanulmányaikat. (Eddig összesen hetet készítettek, ezért „VII. tanulmány" a nevük.)

A „VII. tanulmány" nemcsak egy amatőr csoport a sok közül. Aki egy kicsit is ismeri hagyományos színjátszásunkat, annak tudnia kell, hogy „hivatalos" színpadjainkon az író szövege, a kimondott szó majdhogynem egyeduralkodó, a színpadi mozgás szinte teljesen elsikkad. Pedig a nyugati világ általunk ismert (s nemegyszer csak külső jegyeiben utánzott) társulatai már több mint egy évtizede rájöttek, hogy a színpadon a beszédnek és a mozgásnak egyensúlyban kell lennie, hogy a mozdulatok kifejező ereje némelykor nagyobb jelentőségre tehet szert, mint a szövegé.

Peter Brook, a neves angol rendező 1972-ben kísérleti színházával afrikai körutat tett (Dahomey, Togo, Nigéria, Niger Köztársaság és Mali falvaiban), melynek során 30 előadást tartottak. Kizárólagos kifejezőeszközük a mozgás volt, hisz a helyi nyelveket nyilván nem beszélték.

Nos, nem akarom a „VII. tanulmány"-t Brook nemzetközi színtársulatához hasonlítani, mert ők még nem tartanak a világhírnél, de a mozgás „színjátszó csoportunk" előadásaiban is dominál. Dominál annak ellenére, hogy Somogyi Istvánnak, a rendezőjüknek, elsődleges célja megtanítani a színjátszás alapjait (így például a helyes beszéd- és légzéstechnikát) csoportja tagjainak. Úgy érzem, hasznos volna, ha lenne valamiféle hatása a tevékenységüknek — a mozgás fontosságára rámutató játékuknak — hagyományos, profi színjátszásunkra. Dehát ettől még nagyon messze vannak, s nem biztos, hogy eljuthatnak idáig. Magyarországon nincsenek hagyományai a profi és az amatőr színjátszás közötti kapcsolatnak. S azt hiszem, nincs is ilyen kapcsolat. (Leszámítva azt a nagyon egyedi példát, amelynek épp most lehetünk tanúi, amikor is a zalaegerszegi amatőr csoport képezi a leendő zalaegerszegi színház magvát.)

Segítenünk kellene őket. Nem feltétlenül azzal, hogy közéjük állunk. De legalább azzal, hogy néha megnézzük az előadásaikat. Hiszen most is három darabot játszanak (Weöres Sándor: Holdbéli csónakos, Dürrenmatt: Újrakeresztelők, Katona Imre: Arisztophanész madarai).

Dukász Anna

A KUL-TÚRA keretében legutóbb a budapesti Katona József Színházban jártunk, ahol november másodikán közgázosoknak játszotta Bán János, Dörner György és Gáspár Sándor Raymond Queneau Stílusgyakorlat című kabaréját. (Rendező Salamon Suba László.) Az előadást beszélgetés követte.

Stílusgyakorlat

„. . . Nem kenyerem az írás . . ."

A másság számunkra tanulmányaink alapján sokáig szélsőségeiben volt adott: hős és áruló, Kelet és Nyugat, fent és lent, jobb és bal, vele és ellene, ködös és vörös fészkelődött agyunkba annak rendje és módja szerint. Majd magánkézbe vettük gondolataink kisüzemét, s a valóság ím, hasonlítani kezdett önmagához. Nyugat és Közép-Kelet mássága világértelmezésünk egyik alapvető rendező elve lett. Koncentráljunk csupán a legutóbbi nagy leosztásra! Queneau-nak Párizs felszabadulásával a totális szabadságélmény, az ittenieknek a sokk újabb hullámai. Ott a saját illetékességű irodalom öntörvényű felforgatása, itt művészet és politika újult erejű egymásba tolakodása. (1947-ben megjelenik a Stílusgyakorlatok szöveggyűjtemény.) Új alternatívák és a megálló idő. '68 ott, '68 itt. A Szent Lázár pályaudvar előtt a polgár, a Keleti pályaudvaron a mitteleurópéer. Nekik cabaret és Moulin Rouge, nekünk Kabarészínház és Opera rúzs. Az ott és az itt alapvető mássága kétségbevonja az ottani művészi tükrözésének itteni illetékességét? A tétovaság eluralkodik: mit kezdjünk ennek utána eme teáterstükkel, amely nem szólhat rólunk, s mégis oly ismerős? Örüljünk meg e furcsaságnak, és vessük el a sulykot: engedjük meg a csapongást, tévedjünk a belemagyarázás mocsarába, lássuk be, hogy önmagunkat leküzdeni úgysem tudjuk, vállaljuk tehát nyíltan a látottak rögeszmés elsajátítását? Vagy hagyjuk értelmezési görcseinket a ruhatárban, röhögjünk másfél órát teli pofával és utána tóduljunk sürgősen szeszközelbe?

★

Balról lép a reflektorfénybe az úr, hogy a felhívást közzétegye: „A Kulturális Minisztérium pályázatot hirdet olyan költői, prózai tudományos mű megírására, amely hűen kifejezi az emberi viszonyokat, társadalmunk belső rendjét, az életet, és nem lépi túl a másfél oldal terjedelmet." Ünnepélyessége koszlott öltöny, póza behízelgés, cinikus gesztusa a megengedés.

Jobbról ellenőr véd a túlzásoktól: szavak sem kellenek, elegendő az illetékesség karszalagja és a homlokráncolás; térben, időben, sugallatban itt kezdődne a határsértési övezet. Figyeljünk jól, ez már stílusgyakorlat: mily gáláns a gesztus, amellyel a rendező színésznek öltözik, hogy nyilvánosan végezze el a precíziós műveletet: az önműködés tökélyeként maga rögzíti korlátait, majd a köztest „megtölti tartalommal". A létrejött helyzet nagyvonalú, s ő érzi ezt: „szabad lett, megint szabad lett — egy ülőhely . . ." — Mekkora a busz, amiről itt végig szó van? — kérdezi valaki. — Mit tudom én? Mondjuk akkora, mint Magyarország — feleli D. Gy. Az érintett felszíni tömegközlekedési viszonylaton a viselkedési kultúra hiánya és kommunikációképtelenség uralkodik el: lükdösődés, taszigálás, egymás bütykének megtiprása, egy bizonyos lila paszomány és egy hosszú nyak becsmérlése, valamint a kijáratok körüli csoportosulás figyelhető meg. „A busz kanyarodik balra! A busz kanyarodik jobbra!" Értelmezési kényszerünk támad, a stílusok sorrendjének megértésére vágyunk, úgy sejtjük, a variációk nem véletlenül viszonyulnak egymáshoz, felidézzük hát a sorrendet: műtő, jobboldali, majd baloldali mese, bolondokháza, sötétség, némafilm, felhívás, dilettantizmus, kifinomulás, az addigiak összefoglalása, agrárvircsaft, filozófia, próba, premier. A stílusok sorára egy rossz szavunk sem lehet: több helyen, más-más hangulatú és tanulságú véget kínál a tisztelt publikumnak. Az elsőt éppen itt, s belátjuk, nem épp alaptalanul. Fél 10-re jár, kényelmesen becserkészhetők még a hazatéréshez szükséges konkrét tömegközlekedési viszonylatok, emberszag gyűri le a légkondicionálást, s a pillanat eszmeisége is alkalmas: a véresen induló történet magánügyi melankóliává könnyebbült, a líra további terjedésére megvan minden remény, buszunk egyenesben, „mi vagyunk az új századnak hírnöke, sofőr is van, villany is van, mi kell még . . . ?" Idegen tőlünk az eleve optimizmus, gyalog is hazatalálunk; várjuk hát a további fejleményeket. A történész lép a színre: — Kérem, osszák szét ezeket a papírokat, le fogom diktálni az igazságot — mondja —, aztán lehazudja a csillagot is az égről. A nézőtér sötétjéből lép a színpadra a fiú, aki szerepe szerint ellenkezésre jogosult. Melyik alternatívával szimpatizáljunk? Szenvedjük el a nemzetközi összehasonlítást is! Ehhez egy angol, egy olasz és egy magyar egyidejű jelenléte szükségeltetik. Bólintunk a rendezői finomságra: ez csakis vendéglátóipari asztal mellett hiteles, mi tárgyalnivalójuk lehetne komolyabb terepeken? Mindhárman beszélnek. Én értem az angolt, az angol érti az olaszt, az olaszt értem én, miközben ő érti az angolt. Közéjük préselődve a magyar, egyik kezében demizson, a másikban magyar zászló. Senki sem figyel rá. „Sorsom egy nyelv, magyar vagyok." „Nem érti más csak én", ciki, de már én sem. „Fizetni! — talál magára a honfitárs. — Mindenki cehjét, egybe!" — üvölti.

Átvezetés a végjátékba: egy szavalókórus „orrba-farba" és egy rockkoncert „az ötösön, a bögyösön".

A kezdet banalitásából a teljesség feslett elő, a dialektika visszájára fordult, a forma vált a tartalom hordozójává, a stílusgyakorlat meghaladta önmagát. Mi jöhet még, hiszen minden eljátszatott. Ez is alkalmas végnek kínálkozik. A színpadi idő utolérte a nézőtéri karórákét, a történet úgy tesz, mintha befolyásolni engedné önmagát, egy pillanatra elkendőzi az öntörvényű véget: — És most mit játsszunk? Tényleg, ma bármit eljátszunk, amit akartok, tessék, mi legyen az? — kérdezi az egyik színész. Levegővételek zaja hallatszik, a hangképzés azonban elmarad. Győz az óvatosság, s lám, a gyanakvás nem volt alaptalan. A színpadon már az ellenőrnek öltözött rendező (rendezőnek öltözött ellenőr?) teszi a dolgát. A patt előállt, konstatáljuk kajánul. Az adott létezési stílus karakterizálására futja még: „Utazunk. Előrenézünk. Nem beszélünk. Így jó, rendesen utazni, nem úgy összevissza. Nem beszélünk, hanem utazunk. És nézzük az utat. Így jó." . . . Ennek utána, legvégül történtek még: páros és csoportos szemvillanások, fürkésző körültekintés, fülbesúgás, annak látszata és tagadása. A történet lám, ennedszer is létrejött.

★

A szó sohasem fölösleges, de szükség esetén helyettesíthető — summázzuk a látottakat, és sürgősen szeszközelbe tódulunk.

Molnár Gabriella

Kerekasztalvita

Az EGYETEMI SZEMLE szerkesztősége — november 11-én, csütörtökön nyilvános kerekasztalvitát rendez az állam gazdasági szerepéről, a vállalati döntésekben való dolgozói részvételről és a mezőgazdaság szerepéről a gazdasági növekedésben.

A vitában részt vesz Federigo Argentieri, az OKP ifjúsági szervezetétől; Innocenzo Gasparini, a milánói „Bocconi" Közgazdasági Egyetem rektora; Lodovico Marenco, az Olasz Liberális Párt ifjúsági szervezetétől; Giuseppe Orlando, a Római Egyetem közgazdasági karának professzora; Nagy Sándor, a KISZ KB titkára; Nyers Rezső, az MTA Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója; Palánkai Tibor, az Egyetemi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke és Urbán László végzett hallgató.

Találóan

„Oly sok kíméletlen diagnózis után kérdés, szabad-e még fokozni az oktatásügy körüli válsághangulatot." — kérdezi LÁBADOZNI VAGY TALPRA ÁLLNI? című, az egyetemi demokráciáról töprengő írásában NOVÉ BÉLA és SZENT-IVÁNYI ISTVÁN, az ELTE két hallgatója. (MOZGÓ VILÁG 82/8.) Cikkükben először *áttekintik az utóbbi 20—25 év egyetemi légkörét*, amelyben megállapítják: „az évtizedfordulóra sok minden megváltozott. A változások csaknem egyszerre zajlottak le az egyetemeken kívül és belül . . . a megnőtt társadalmi reformérzékenység szerencsésen találkozott az egyetemek élénkebb belső mozgolódásával . . ." *Legújabb kori bajvívásaik közül a HKR körüli legutóbbi vitákat írják le* részletesen, ezen kívül *bepillantást nyújtanak a hallgatói jogállás megváltoztatására, az egyetemi autonómia növelésére irányuló törekvések történetébe is.* Futólag értékelik a legutóbbi ösztöndíjrendezést is, majd saját koncepciójukat vázolják fel: *„Létre kellene hozni az egyetemeken, karokon működő*

diák-hiteltársulást.

A szükséges alapot négyféleképp teremthetnénk elő. *Részvényekből, rendszeres sorsjátékból, széleskörű adománygyűjtésből, önálló rendezvények bevételeiből . . .* Amennyiben a szükséges alap (minimum egy-két százezer forint) a fenti módokon egybegyűlne, a társulás elkezdhetné folyamatos működését. További tevékenysége hármas irányú volna: *személyi kölcsönzés, csoportos vállalkozások hitelezése egyleti létesítmények üzemeltetése* pl. egyetemi antikvárium, trafik, ajándékbolt, kölcsönző, szolgáltatások . . . A fentiekhez hasonló önkéntes csoportosulások egészséges ionizálói lehetnének az egyetemi légkörnek. *Szélesedne az ismeretségi kör, növekedne a helyi nyilvánosság és a bizalom. . .* Általánosságban: hogy *a manapság csupán gyűjtő fogalomként létező diáksága valódi diáksággá váljék*, azaz eltérő pályákra készülő fiatalok *olyan társadalmi rangú együttesévé, mely a sorsát érintő kérdésekről nyíltan gondolkodhat, közösen tervezhet."* A szerzők további *javaslatokat is tesznek az egyetemi nyilvánosság demokratikusabbá tételére:*
ismételten felvetik, hogy a magyar *felsőoktatásnak legyen végre önálló közös sajtóforuma*, javasolják, hogy az egyetemeken fontos elvi és gyakorlati kérdésekben *alkalmanként összehívott különböző szintű szavazógyűlések döntsenek*, hogy a benyújtott kérvények tömegigényét lehessen elismerten aláírásgyűjtéssel demonstrálni, *felvetik a tanszabadság, a kollégiumi önkormányzat, a tradíciók, a diáknünepek megreformálásának szükségességét.* „Az iskola a jelenben működik, de (ne tévesszük szem elől) minden ami benne zajlik jövőbe ható ígéret, vagy elvetélt remény. Igenis bírnia kell egy normatív húzóerővel, mellyel az átlagviszonyokat serkenti, szüntelen újramodellezi. És ezt *a hivatását csak akkor töltheti be, ha belső dinamizmusát nem kontrázzák folyton, ha szabadabb feltételek közt kísérletezheti ki önmagát, sok tekintetben a társadalom egész fejlődésének diktálva ezzel iramot . . ."*

AZ MSZMP ÚTJÁNAK TANULSÁGAI címmel *magyar tudósok válaszolnak tudományról és tudománypolitikáról* a TÁRSADALMI SZEMLE szerkesztőségének kérdéseire a folyóirat 6. számában. Néhány kiragadott megállapítás néhány válaszból: BOGNÁR JÓZSEF: „Az előttünk álló kritikus (válságos) évtizedekben erősen demonstrálódik, hogy a politika és a tudomány kapcsolatát nem lehet és nem szabad az adaptáció problémakörére korlátozni . . . *A politikai cselekvés nem lehet rutinszerű vagy kizárólag a múlt tapasztalataira támaszkodó;* ezért az állami vezetés és a tudomány között innovatív szellemben és a kölcsönös befolyásolások jegyében kialakuló *szoros kooperációra van szükség. Ez . . . előfeltétele annak, hogy a világ és benne a mi gazdaságunk és társadalmunk képes legyen a jelenlegi kritikus nehézségek leküzdésére . . . Ezért a tudomány és az államvezetés között személyes, intézményes, rendszeres és fórumszerű kapcsolatokra egyaránt szükség van . . ."* KÖPECZI BÉLA: „. . . A társadalomtudományokban aktuális gond az ideológiai funkció belátásának mikéntje. Magyarországon *az elmúlt 25 évben több, legalábbis azt mondhatnók érdekes tapasztalatra tettünk szert a gazdaság és a kultúra sok területén. A kérdés az, hogy a tapasztalatokból milyen elméleti következtetéseket vontunk le például a szocializmus politikai gazdaságtana, a szocialista társadalom fejlődésének általános tendenciái, a békés egymás mellett élés és az ideológiai vita, vagy az irodalmi és művészeti irányzatok szempontjából . . .* A vitáról szólva nem hallgatható el, hogy

szellemi életünk nem reagál

megfelelően azokra az új jelenségekre, amelyek itthon és a világban történnek. Ennek egyik okát abban látom, hogy az eszmék harcát kerüljük, attól tartva, hogy régi, dogmatikus gondolkodásmódok, vagy éppen adminisztratív intézkedések támadhatnak fel . . ." NYERS REZSŐ: „Örvendetes módon szakítottunk azzal, hogy a párt a marxizmus nevében beleszóljon természettudományi kérdések eldöntésébe, sőt társadalomtudományi kérdésekben sem vállalta — helyesen — a döntőbíró szerepét. *Új lendületet kapott a közgazdaságtudomány, szabad útat kapott a fejlődéshez a szociológia, lehetővé vált a jövőkutatás, a világgazdaság kutatása, legújabban pedig a politikatudomány hazai művelése . . . A legjelentősebb eredmények — saját szakterületemen — a gazdasági mechanizmus megreformálását tekintem*, amely véleményem szerint is a politika és a tudomány együttműködésének a terméke . . . *Továbbfejlesztést igényel a szocializmus politikai gazdaságtana, a szocialista társadalompolitika rendszerének elmélete, a szocialista társadalom fejlődéselmélete, a szocializmus különböző útjaira vonatkozó elmélet . . ."*

Milyen alternatívái vannak a nyolcvanas évtized első felében a KGST világgazdasági integrálódási folyamatának? — ezt vizsgálja CSABA LÁSZLÓ: A KGST HELYE A VILÁGGAZDASÁGBAN című cikkében, a VALÓSÁG 7. számában. „Az 1970—80-as évtizedfordulón kialakult helyzet specifikuma Kelet-Európában abban a paradoxonban foglalható össze, hogy *míg a reálgazdasági tényezők a kifelé, addig az intézményes tényezők a befelé fordulás irányába hatnak."* A cikk ezután lehetséges érintkezési pontjait tekinti át a kifelé és a befelé fordulás feltételezésével. Csaba László megállapítása szerint *a befelé fordulás alternatívájára vagy akkor kerülhet sor, ha a nemzetközi kapcsolatoknak az SZKP XX. kongresszusa óta kialakult a békés egymás mellett élés fogalmával jellemezhető formális és informális egyezmény-, megegyezés-, szokás és kommunikációs rendszerének felborítását eredményező drasztikus nemzetközi politikai vagy katonai lépésekre kerül sor, vagy pedig akkor, ha különféle okok miatt a KGST-tagországok döntő többségének irányítási rendszere a nyolcvanas évtizedben is a hagyományos keretek között változik csupán, következésképp az integrációs mechanizmus minőségi jellemzői változatlanok maradnak* . . . Gazdasági oldalról a kifelé fordulás alternatívája azt jelenti, hogy folytatódik az az irányzat, amelyben ellenkező irányú importhelyettesítés megy végbe, nevezetesen, hogy korábban KGST partnerországtól megszerzett cikkeket az integráción kívülről szereznek be" és a KGST egyre jobban bekapcsolódik a nemzetközi pénzügyi és gazdasági rendszerbe . . . A cikk elemzései alapján megállapítható, hogy a befele fordulásnak társadalmi és gazdasági feszültségei mellett a perspektívátlansága is elgondolkoztató, míg a világgazdaságban szervesen integrálódott KGST az új gazdasági világrend megteremtésének egyik fontos biztosítékát jelenti. **M. G.**

ALMÁS

Fotók: Sass Ákos

„Aki családot alapít, vállalja terheit"?

— egy családos hallgató gondolatai —

ÉRDEKLŐDÉSSEL OLVASTAM

dr. Varga József tanár úr cikkét az egyetemi reformról a *Közgazdász szeptember 30-i számában.* Mivel már ismertem az Egyetemi Szemlében megjelent írását, kíváncsian vártam új javaslatait vagy a megvalósítás lehetőségének mérlegelését. Végigolvasva a cikket kérdések merültek fel bennem, mert a *„távoktatási egyetem"* felállítását szorgalmazó javaslatok mellett *néhány félreérthető megállapítást tett a jelenlegi nappali tagozatos hallgatókról.* Úgy tűnt, hogy ezek a megállapítások nem csupán kiegészítésként kerültek a cikkbe, hanem *a szerző ezeket is a reform részének gondolja. Ez az egyetemi reform körének félreértése, hiszen az egyetemisták magánélete nem tartozik oda.* S mert fontos kérdésekről van szó, a félreértés eloszlatásának reményében fogtam tollat.

A nappali tagozatos egyetemistákra vonatkozó megállapítás, javaslat formájában, az Ösztönzés c. fejezet kiemelt részében található: *„Az MKKE nappali tagozatos hallgatójának félévről félévre bizonyítania kell, hogy rendelkezik a közgazdász értelmiséggé válás szellemi-fizikai-erkölcsi tényezőjével. Ellenkező esetben el kell hagynia az állami melegágyat (ösztöndíj, kollégium, menza stb.)... Az értelmiséghez tartozni felelősség, a felkészülés komoly lemondással jár. A terheket nem lehet a szülők és az állam nyakába varrni. Aki családot alapít, vállalja terheit. Családos hallgató csak a T egyetemre iratkozhat be,"* Először arról, ami még a reform kérdéséhez kapcsolódik. A fenti idézet, de a cikk más részei is *egyértelműen azt javasolják, legyen minőségi különbség a nappali és a T egyetem között. Nemcsak abban, hogy ki viseli a tanulás költségeit, hanem a képzési feltételek és a társadalmi presztízs tekintetében is.* E szerint csak a nappali tagozatos hallgatók válnának közgazdász értelmiséggé. Ez egy szűk értelmiségi elitképzés bevezetését jelentené, mely állami anyagi eszközök (ösztöndíj, stb.) segítségével folyna. *Kérdés, hogy az így nevelt diplomások valóban értelmiségiekké válnának-e?*

Ugyanis értelmiséginek lenni bizonyos társadalmi funkciók betöltését jelenti, nemcsak a diploma birtoklását. Véleményem szerint az egyetemi oktatás a hallgatóknak mégoly gondos kiválasztása és képzése mellett sem képes biztosítani, hogy a közülük kikerülő diplomások valóban betöltsék az értelmiségi funkciókat. *Ilyen értelemben a javasolt oktatási rendszer semmiben sem haladná meg a jelenlegit. Sőt, a szűkített körű képzés, számban kevesebb értelmiségit biztosítana.* Magyarországon, a kialakult körülmények között az értelmiségi funkciók betöltéséhez általában szükséges a diploma. *Így az értelmiséggé váláshoz valószínűleg továbbra is elsősorban a nappali egyetemi oktatáson keresztül vezet a széles országút. A T egyetem rendszere ugyanis csak a szakmai képzésre helyezné a hangsúlyt.* Márpedig ha más utakon kevés a lehetőség, akkor csakis a nappali egyetemi tanulás mind szélesebb körű lehetőségének megteremtésével lehet biztosítani az ország számára a szükséges, értelmiségi funkciókat is betölteni képes szakembereket.

A CIKKBŐL NEM DERÜL KI világosan, mi lenne a kiválasztás kritériuma, amely eldöntené ki jogosult nappali, illetve csak T egyetemre. Erre vonatkozóan csak az idézett részből lehet következtetni. Úgy tűnik ez elsősorban erkölcsi követelmény lenne, amelyre „a felkészülés komoly lemondással jár" figyelmeztetés és főképpen az ezt követő „családos hallgató csak a T egyetemre iratkozhat be" tiltás utal. *Számomra teljesen érthetetlen, hogy a család negatív, tiltandó értéknek jelenik meg. Miért negatív érték a család?* Egyáltalán mi köze a családnak az egyetemi felvételi követelményeihez? Ezzel a kérdéssel a fő problémához értünk. Mi az egyetem és a hallgató családi állapota közötti kapcsolat? *A családalapítás a magánélet kérdése! Az egyetemen tanulni és a magánélet két különböző dolog, amit nem lenne szerencsés rendeletileg szabályozni.* Hogy milyen módon egyeztethető össze a kettő, azt mindenkinek saját magának kell eldöntenie. Nem hiszem, hogy hatékony ösztönző lenne az, mely az emberi élet e két részének mesterséges szétválasztására törekszik. Az egyetemisták 18. évüket betöltött felnőttek, akiknek házasságkötéséhez nem szükséges az államtól sem külön engedélyt kérni, furcsa lenne, ha az egyetemtől kellene. A javaslatból egyébként az sem derül ki, hogy ki számít családosnak? Aki házas, vagy csak akinek gyermeke is van, esetleg az is akinek tartós párkapcsolata van?

A gyakorlat azt mutatja, a családosak — köztük a gyermekesek is — akiknek természetesen „házi" elfoglaltságaik is vannak, általában nem a rosszabb tanulók közé tartoznak. Közülük többen tanulmányi versenyeken vesznek részt, TDK-dolgozatokat írnak, sportolnak vagy éppen közéleti feladatokat is vállalnak. Egyszóval éppúgy tanulnak és élnek az egyetemen, mint társaik, esetleg egy kicsit megfontoltabban, egy kicsit jobban kihasználva idejüket.

A CSALÁDI ÉLET

és a gyermeknevelés természetesen többletköltségeket von maga után. Ezeknek a költségeknek egy részét a szülők fedezik, másik részét az egyetemisták különféle munkáikból. Sajnos sokak számára az egyetem elvégzése után sem jobbak lényegesen az anyagi körülmények a családalapításhoz. A szülői támogatás a család belső ügye, ezt egy kívülálló nem róhatja fel nekik. A diákházaspárok többsége albérletben vagy a szülőknél, rokonoknál lakik. A legtöbb kollégiumban ugyanis nem kapnak külön szobát, mert vagy nincs házaspári szoba, vagy ahol van, abból gyermekük születése esetén kell kiköltözniük. Csupán néhány kollégium biztosít korlátozott számú szobát a gyermekes házaspároknak, jogilag mindmáig rendezetlen formában. Végülis a házaspárok számára biztosított szobák az összes kollégiumi férőhely töredékrészét teszik ki. *Ösztöndíjukat általában a szüleik jövedelme után számítják, tehát éppen úgy mintha nem lennének családosak. Összességében véve túlzott az „állami melegágy" kifejezés használata.*

A tények azt mutatják, a házas egyetemisták helyzete az egyetemen ugyanolyan mint társaiké. Ugyanannyi állami juttatást kapnak, ugyanazokat a követelményeket teljesítik. Családalapításukkal magánéletük lesz kiegyensúlyozottabb és több értéket tartalmazó. S ez miért lenne baj az értékek válságában és hiányában szenvedő társadalmunkban? Miért kellene a családalapítással járó számos elfoglaltság és feladat mellé egy adminisztratív, megkülönböztető terhet is akasztani nyakukba, kizárni őket az egyetemről?

Virág László

Viták a ker. karon

A kereskedelmi kar tanácsa idei első ülésén elsőként *a kar munkatervét tárgyalta.* A természetszerűleg adódó feladatok mellett *két dolog jelent újdonságot: az évközi hallgatói munka ösztönzési lehetőségeinek kutatása, és a pályakezdő közgazdászok, fiatal oktatók munkahelyi beilleszkedésének vizsgálata.* A munkatervet és az üléstervet, majd a szakmai gyakorlatok és a nyári vizsgák tapasztalatait elemző tájékoztatót a tanács észrevétel nélkül elfogadta.

AZ ÚJ TANULMÁNYI ÉS VIZSGASZABÁLYZATTAL kapcsolatban *Kollarik Amália dékán arra intett, hogy* ugyan (szerinte) *a két aláírás vagy gyakorlati jegy hiánya ab óvó évismétlést jelent, a tanszékek azonban legyenek* szigorúak, *egyszersmind korrektek és emberségesek,* hogy lehetőleg *ne kelljen ezzel a lehetőséggel élni.* A dékán szerint *a minisztériumi változtatások* elvileg *lehetetlenné tették az elővizsgát,* és ezért ehelyett az *érintettek részére javasolja a vizsgaidőszak meghosszabbítását.* Egyetlen hozzászólóként *Lőrincné Istvánfi Hajnal tanárnő vetette fel, hogy* az új lehetőség, miszerint *még vizsga előtt egy nappal is át lehet jelentkezni más időpontra, problémákat okozhat. Sándor Imre* tanár úr szerint ennyire rugalmasnak talán nem kéne lenni. *Az oktató is ember, ő is tervszerűen él, és ha a vizsgára jelentkezik tíz fő, és elmegy kettő, legközelebb meg fordítva, akkor felborul az egész napja.* Kollarik Amália kérte, hogy *a tanszékek több vizsganapot, ill. tartalék helyet hagyjanak a vizsgát halasztók számára.* Próbáljuk beleélni magunkat a *hallgatók helyzetébe — kérte —, végtére is őértük van az oktatás.* A cél az, hogy minél nagyobb felkészültséget érjenek el a vizsgára. *Biztos vagyok benne — mondotta —, hogy nem fognak visszaélni ezzel a lehetőséggel, hiszen ők is le akarnak vizsgázni.*

A TANÁCS EZTÁN AZ ŐSZI MUNKA TAPASZTALATAIT *hallgatta meg.* Kollarik Amália elmondta, hogy a ker. karosok *egyik szálláshelye nem felelt meg az elemi követelményeknek.* Amikor erről értesült, maga is azt mondta a tábor parancsnokságának, hogy ha nem sikerül aznap megoldani a kérdést, akár kollektíve is jöjjön haza a tábor e része. Nagyon örül, hogy erre nem kellett sort keríteni. *A hallgatók döntő többsége jobban dolgozott, mint eddig bármikor.* E gazdaságban a jobbik szálláshelyen szakonkénti tábor szervezését javasolja. *Zimányi Ferenc, a nemzetközi szak hallgatói képviselője kérte, hogy a jövőben csak ötnapos munkahétre kössenek szerződést. A dékán a javaslatot támogatja.*

Az ösztöndíjelosztásról szólva a dékán elmondta, hogy minden dicséret megilleti a Varjas Pál adjunktus vezette ösztöndíjbizottságot azért, hogy az „ötpercenként" változó feltételek közepette szinte problémamentesen és gyorsan oldotta meg feladatát.

A kari bizottságok jóváhagyásánál Geist Ferenc külgazdasági szakos hallgatói képviselő kétkedő kérdésére a dékán elmondotta, hogy az évközi hallgatói munka ösztönzését kutató bizottság célja elérni, hogy a hallgató ne hallgasson, hanem dolgozzon. Ennek ösztönzése az, hogy *az évközi munkával megváltható legyen a kollokvium,* és a karon jól bevált jegymegajánlás mellett más módszereket is feltárjanak, ajánljanak, ami a számonkérési rendszerben is jelentős változást hozhat. *A bizottságokat, majd a doktori ügyeket a tanács elfogadta.*

A SZAKSZEMINÁRIUMI PROGRAMOK jóváhagyása során *Frenyó Andrea külgazd. szakos hallgatói képviselő kérte, lehessen egyéni érdeklődés alapján előre meg nem hirdetett szakszemináriumot felvenni, ha megvan hozzá néhány diák és a tanár.* A dékán szerint semmi akadálya, ha a téma valahogyan is illeszkedik a képzési rendszerbe és legalább 5 hallgató kíván erre a szakszemináriumra járni. Egy felvetésre elmondta, hogy 3 foglalkozás után indokolt esetben hozzájárul a szakszeminárium megváltoztatásához.

A továbbiakban, az ülés nagyobbik részében az *új kari tanácsi választási rendszerről folyt heves vita. Kovács Ferenc,* a Nyelvi Intézet vezetője közölte, hogy az intézet vezetése elvileg *nem ért egyet azzal a minisztériumi döntéssel, hogy az intézeti tanszékek vezetői hivatalból nem tagjai a kari tanácsnak. Ez a tanszékvezetői jogok csorbítását jelenti.* A Nyelvi Intézet tanszékei többek, mint egy átlag intézeti osztály. Ragaszkodik ahhoz, hogy *kezdeményezzük a minisztériumi döntés visszavonását,* vagy az intézet négy választott tanácstagi helyére a négy tanszékvezetőt válasszák. Kreskay elvtárs szerint így a testnevelés tanszék vezetőjének több joga lenne, mint az orosz tanszékének, pedig az egyetemen a súlyuk más. *Forgács és Bernáth elvtársak szerint a lényeg az, hogy Kollarik elvtársnő állandó meghívottként, tanácskozási joggal meghívja őket,* így aktívan részt vehetnek a tanács munkájában, és nem az, hogy évente egyszer van-e szavazócédulájuk. Kovács elvtárs szerint a következő dékán már lehet, hogy meg se hívja őket, ő ragaszkodik álláspontjához. *Kollarik Amália* nem hagyta, hogy elmérgesedjék az adokkapok harc, hanem *kompromisszumként javasolta, hogy jelezzük a minisztérium felé a problémát,* de a választásokat természetesen az érvényes határozatok alapján bonyolítsák le.

A majdhogynem viharossá vált ülés ezzel véget ért.

B.

Köszönőlevél

KEDVES KOLLARIK ELVTÁRSNŐ!

1980 őszén kezdtük meg tanulmányainkat a mérnök-közgazdász tagozaton. Különösen az első évben több nehézséggel kellett megbirkóznunk.

Úgy érezzük, hogy az elmúlt két év igen hasznos volt számunkra. Sok új ismeretet szereztünk, illetve rendszerezni tudtuk az eddigi munkánk során felgyülemlett közgazdasági fogalmakat, valamint műszaki ismereteinkhez elsajátítottuk a közgazdasági szemléletmódot is.

Természetes dolog, hogy a két év alatt a tantervben előírt, mintegy negyedszáz kollokvium és szigorlat egyike-másika néhányunknak gondot okozott, végeredményben azonban ezeket az akadályokat is leküzdöttük. Ehhez jelentős segítséget kaptunk tanárainktól, akik színvonalas előadásaikkal gyarapították ismereteinket.

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani fáradozásaikért oktatóinknak, tanárainknak. Külön kiemelnénk: dr. Barla-Szabó Ödön egyetemi tanár, dr. Halmai Erzsébet docens, dr. Kovács Sándor docens, dr. László Imre egyetemi tanár, Lőrinczné dr. Istvánffy Hajnal docens, Márföldi Gábor docens, dr. Párniczky Gábor egyetemi tanár és Radó László docens gondolatformáló és áldozatkész munkáját.

Köszönetet mondunk Önnek és a Dékáni Hivatal dolgozóinak, akik tanulmányaink során a felmerült ügyes-bajos dolgaink elintézésében mindig készséggel nyújtottak segítséget. Néhány esetben vigasztalásukkal, „agitálásukkal" is elősegítették további tanulmányaink eredményességét. Megítélésünk szerint ez is közrejátszott abban, hogy kollektivánk az induló létszámhoz képest minimális lemorzsolódással fejezte be tanulmányait és közülünk heten a szakdolgozatukat is elkészítették április végéig.

Kérjük szíveskedjenek tevékenységükért köszönetünket továbbítani a Dékáni Hivatal dolgozói, valamint külső és belső oktatóink felé.

Kívánunk az Ön és munkatársai, valamint tanáraink további munkájához erőt, egészséget, magánéletükben pedig sok boldogságot.

Az 1982-ben végzett külkereskedelmi szakos mérnök-közgazdász hallgatók

Fűzőcske

Csizmadia Éva és Boldizsár Zsuzsa megtanulta a fillérezket összerakni. Az iparszervezési tanszéken alkalmi munkában, sokszorosított kiadványokat fűz össze, laponként két fillérért. Éváék másfél óra alatt 4200 oldalt raktak össze. Vajon, mások is ilyen jól veszik a lapot?

Erdős

Lesz klubvezető

Az egyetem közművelődési bizottsága Szuhay Miklós rektorhelyettes vezetésével ülést tartott. Elfogadta a Közgáz Klub, a művészeti csoportok és a kollégiumok féléves terveit. Szuhay Miklós bejelentette: a rekonstrukció felelős vezetőivel együtt arra jutottak, hogy *„ne számoljuk fel teljes mértékben a közművelődés központi épületi művelődési lehetőségeit”*. Talán a jelenlegi könyvtár helyén lesz lehetőség *ideiglenes klubhelyiség* kialakítására a rekonstrukció alatti időre. Csanádi Péter javasolta, hogy ne az egyetemi ifjúsági parlamenttel egyidőben kerüljön sor a Végh Antal—Szepesi György klubvitára. A klubvezetés köszönettel elfogadta. Kovácsné Audikovszky Irén, a Közművelődési Titkárság vezetője elmondta, hogy a klubvezető hiánya és az elsős tábor elmaradása is szerepet játszik abban, hogy a klub létszáma most elég kicsi, és a korábbinál kevesebb programra vállalkozhat. A Közgazdász kérdéseire válaszolva elmondta, hogy a klubrendezvények propagálása szerinte *nem* szegényesebb a korábbinál; és hogy a klubvezető kérdése talán januártól megoldódik: *Szabó György, aki idén végzett, és akit nagyon szeretnek a klubosok, munkája mellett továbbra is rendszeresen bejár a titkárságra és talán elvállalja a klubvezetést.*

A szakszemináriumok rendjének szabályozása

A képzés fejlesztésére vonatkozó hároméves feladattervünkben foglaltaknak megfelelően a szakszemináriumi képzés rendjét az 1982. május 17-i (tantervet jóváhagyó) rektori tanács az alábbiak szerint módosította:

A szakszemináriumi témák minél szélesebb körű választhatóságának biztosítására a 9 féléves szakokon is a 6. félévben indítjuk a szakszemináriumokat. A tervgazdasági, a külgazdasági és a nemzetközi szakokon 4 féléves; a nappali tagozat 8 féléves szakain, a tanári szakokon, valamint az esti-levelező tagozat 5 éves képzési idejű szakain három féléves a szakszeminárium.

A szakszeminárium utolsó félévét — illetőleg a 9 féléves szakokon az utolsó 2 félévet — diplomakonzultáció céljára kell felhasználni az 1982/83. tanév 2. félévétől kezdően. A gyakorlatban az utolsó félévben eddig is a szakdolgozat elkészítéséhez való segítségnyújtás volt a szakszemináriumi munka alapja. Az utolsó félévi diplomakonzultációval erősíteni kívánjuk a személyes jelleget, ezért a csoportos munka helyett egyéni foglalkozásokat kell tartani.

Az előzőek alapján a szakszemináriumi foglalkozásoknak szükségszerűen két szakasza van, illetőleg a munka jellegéből adódóan megkülönböztethető az első félévi „általános kurzus” (szélesebb témakörben, általános kutatási, feldolgozási módszerek stb.), a második félévi (szakmai) „speciális kurzus” (konkrét témaválasztás szerint) és a harmadik félévi „diplomakonzultáció”.

A csoportok hallgatói létszáma az egyes kurzusok jellegének megfelelően eltérő lehet, a tényleges szakszemináriumi létszám a külső előadók esetében 5-6 főnél kisebb létszámú nem lehet, de a belső oktatók terhelésére való tekintettel is indokolt a nagyobb létszámú csoportok indítása. A diplomakonzultáció hallgatói létszámát a külső előadók esetében célszerű maximum 6 főben meghatározni. (Egyéni mérlegelés alapján a dékánok ennél nagyobb létszámot is engedélyezhetnek.) A nagyobb létszámmal induló csoportoknak az utolsó félévben történő szétválasztása az oktatási terhelést esetenként jelentősen megnövelheti és a kialakult gyakorlatnak megfelelően fokozottabban igényli a szakmai gyakorlat instruktorainak bevonását.

A tantervben és órarendben a diplomakonzultációt kéthetenként 1 órával állítjuk be. A gyakorlatban ez hallgatónkénti havi 2 órás foglalkozást is jelent.

A külső előadók díjazása a hallgatói létszám alapján történik, hallgatónként félévenként 300,— Ft.

A fentiekben körvonalazottak alapján a karoknak, illetőleg a tanszékeknek fel kell mérni, hogy a módosítás milyen oktatási terhelést ró a tanszékekre, mennyi ennek az esetlegesen megnövekvő külső előadói óraigénye, valamint azt, hogy az egyes témák — témakörök — meghirdetésénél milyen változtatásokat célszerű megvalósítani.

Budapest, 1982. november 2.

DR. SZUHAY MIKLÓS
általános rektorhelyettes

GEORGE STIGLER

az 1982. évi közgazdasági Nobel-díjas

Az idei közgazdasági Nobel-díjat George Stigler, a chicagói egyetem 71 éves professzora kapta, — a Svéd Királyi Tudományos Akadémia indoklása szerint — „a piaci struktúrák és működésük módjának úttörő tanulmányozásáért, valamint az állami beavatkozás okainak és hatásainak elemzéséért”. Az idén 1,12 millió svéd koronával járó díjat ezúttal tizenegyedszer kapta amerikai tudós.

George Stigler az egyesült államokbeli Renton-ban, Washington államban született. Tanulmányai befejezése után 1938-ban Chicagóban védte meg doktori értekezését. A negyvenes és az ötvenes években a Brown-Egyetemen, majd a Columbia-Egyetemen tanított. 1958 óta a chicagói egyetem tanszékvezető professzora.

Közgazdasági elméletek elemzőjeként vált híressé. Hírnevét fiatalon, 1940-ben írt termelés- és elosztáselméleti munkájával alapozta meg, majd 1946-ban árelméleti kutatásai eredményét jelentette meg. Az USA-ra vonatkozó empirikus adatok alapján a 60-as években felülvizsgálta azt a tézist, mely szerint a monopolizált iparágakban magasabb a profitráta, mint a verseny nyomásának erősebben kitett területeken. Stigler nem talált jelentékeny összefüggést az iparági koncentráció foka és a tőke értékesülésének mértéke között.

Stigler jelentősen hozzájárult a piaci mechanizmusok működésének feltárásához és átfogó iparszerkezeti kutatásokat végzett. A Svéd Akadémia értékelése is kiemeli Stigler vezető szerepét az ipargazdaságtan területén. Az információ és a szabályozás gazdaságtanának egyik megalapítója. Figyelemre méltó kutatásokat folytatott a gazdasági folyamatok és jogi vetületeik összefüggéseiről.

Számos vizsgálatot végzett az állam gazdasági beavatkozásának hatásáról az Egyesült Államokra vonatkozóan, többek között a lakbérek ellenőrzésével és a törvényben rögzített minimális bérrel kapcsolatban. Megállapította, hogy az állami beavatkozás szándékolt hatásai mellett számos másodlagos, nem kívánt, tovaterjedő egyéb hatások jöhetnek létre. Az USA-ra vonatkozó megfigyelései alapján arra a feltételezésre jutott, hogy a dirigista intézkedések nem a közjólétet szolgálják, hanem többnyire egyes cégek, érdekcsoportok védelmét, ezért a piacgazdasági szempontok erőteljesebb érvényesítéséért száll síkra.

Dr. Kőrösi István

Megmérettünk és alkalmasnak találtattunk

Tudja-e valaki közületek, mire jó egy „elektrokarburátoros homálytizedelő vízi buzerátor”, vagy hogyan működik az „integrált áramköröket visszaderiváló szerkezet”? Nem, ugye? Mi sem tudtuk, egészen múlt csütörtökig, amíg a II. éves iparosok szakavatóján magunk ki nem ötlöttük a fenti, gazdaságilag nélkülözhetetlen szerkentyűket.

A Kinizsi klubjában jó hangulatú társaság gyűlt össze az ipar szakon immár „hagyományosnak” számító ceremóniára. Az iparos gólyáknak átlagosan fele jött el, csoportonként 10-12 ember, és ott voltak a tanszékek képviselői, valamint a patronáló tanárok is.

Nem vetélkedő, amolyan igazi, eskü előtti próbatétel volt iparos rátermettségünk bizonyítására. Igazi hétpróbások lettünk. Bolondos ügyességi számok és agytornák váltogatták egymást. Láthattuk társainkat bakkecskeként féllábon ugrálva ballonokra vadászni és leendő tanárainkat (a szó legszorosabb értelmében) „talpnyalóként”, könyékig lekvárosan. Összeállítottuk a nélkülözhetetlen, de még senkinek-eszébe-nem-jutott iparcikkek listáját, majd körbe állva, jobb kézzel bal oldali szomszédunk bal fülét fogva (ki lehet próbálni!) mormoltuk az esküt:

„...ha fogadalmamat megszegem, sújtson engem az Ipari Minisztérium új gazdaságpolitikai koncepciója. Méhes elvtárs engem úgy segéljen!”

Sajnos, arra már csak a diszkó zajos félhomályában lett volna mód, hogy kicseréljük nézetinket a zokni-mosó zsebautomatákról, a tanszékvezető-felmentő-vészjelző készülékekről, a tiszta észdesztillátorról, vagy a kanti „kategorikusz imperativusz-savanyítóról.”

Bodnár Zsigmond

Párt-vb-ülés

Párt vb-ülés volt nov. 1-én ahol elhangzott az ipar kari pártalapszervezet vezetőségének és a pb munkabizottságainak beszámolói, a pb-titkár kezdeti munkatapasztalatai, és tagfelvételek.

MEDVETÁNC

Megjelent és a könyvesboltban kapható a Medvetánc 1982/1. száma. Közli többek között Antal László tanulmányát gazdasági reformizmusunk megújításáról, Marx írását a XVIII. századi titkos diplomáciáról, és Nagy Mária: Teóriák az oktatás megújításáról c. írását. Ára: 9 forint.

Körlevél

a módosított „tanulmányi és vizsgaszabályzat” egységes értelmezése és adminisztratív végrehajtása érdekében

ALTALÁNOS RÉSZ

13. § (5) bekezdés:

„A kiegészítő képzésben részt vevők a tanulmányok első félévében évkihagyást nem kérhetnek. A második félévtől indokolt esetben a dékán engedélyez részükre évkihagyást.”

— A kiegészítő képzésben részt vevő hallgatók a tanulmányuk első félévében halasztást nem kérhetnek.

— Részükre a dékán nagyon indokolt esetben — szülés, katonaság stb. — egyéni elbírálás alapján, kivételes méltányosságból adhat engedélyt a halasztásra.

20. § (1) bekezdés:

„Aláírás, aminek feltétele a tantárgy kötelező foglalkozásain való részvétel. A tanszék más feladat elvégzését is feltételül írhatja elő.”

— Az „aláírás” pótlásának a feltételeit a tanszékvezetőnek a szorgalmi idő első hetében kell meghatároznia. A hallgatók tájékoztatása az első foglalkozáson vagy a tanszéki hirdetőtáblán történik.

— Ha a hallgatónak az aláírás megszerzése a pótlás során sem sikerül, a tárgyból az első vizsgát csak utóvizsga jelleggel teheti le.

— Azt a hallgatót, aki két tárgyból nem kapott aláírást, vagy nem szerezte meg a gyakorlati jegyet, félévismétlésre kell utasítani.

29. § (3) bekezdés:

„Mindaddig, míg bármely tárgyból az aláírás, beszámoló vagy gyakorlati jegy hiányát nem pótolta a hallgató, a félévi vizsgákat nem kezdheti el.

Az el nem fogadott gyakorlat elégtelennek minősül, és pótlása csak utóvizsga jelleggel történhet.”

— A bekezdésbe a „beszámoló”, mint a „vizsgázhat” feltétele tévesen került be. A „beszámoló” tantervi követelmény alapján vizsga, amit legkésőbb a vizsgaidőszak első hetében lehet letenni. A bekezdésben szereplő „el nem fogadott gyakorlat” egyértelműen az „elégtelen” gyakorlati jegyre vonatkozik.

A vizsgaidőszakot a mindenkori operatív tanterv határozza meg. Ettől eltér az 1982/83-as tanévi. Ebben a tanévben az intenzív oktatásban részt vevő I—II. éves levelező hallgatók vizsgaidőszaka az 1. félévben 1982. december 1-től, a 2. félévben 1983. május 2-től kezdődik.

— Nem lehet az intenzív oktatásban részt vevő hallgatók félévét elfogadni akkor, ha az összes igazolt és igazolatlan óraszáma az öt napot meghaladja.

TANSZÉKI-OKTATÓI FELADATOK

1. A hallgató egyenletes vizsgaterhelése érdekében felül kell vizsgálni a félévenkénti és tárgyankénti számonkéréni formákat és követelményeket.

2. A szükséges módosításokra tegyenek javaslatot, hogy egyeztetés után az 1983/84. évi tantervben átvezethető legyen.

(Határidő: 1983. február 28.)

Az oktatók fokozott figyelmet fordítsanak

— a szabályzat 28. § (5) bekezdésének betartására, mely szerint „a félévet az ellenőrzésre hivatott oktatónak alá kell írnia”,

— az alternatív blokktárgyak tanterv szerinti számonkérésére,

— nem vizsgázhat az a hallgató, akinek a leckekönyvében a „vizsgázhat” bélyegző nincs bent.

DÉKÁNI HIVATALI FELADATOK

A hivatal illetékes előadója az iratkozáskor az általános tájékoztatás mellett külön hívja fel a hallgatók figyelmét arra, hogy

— a leckekönyvbe mindig az adott félévre a tantervben előírt vagy a dékán által külön engedélyezett blokktárgyat kell feltüntetni „alternatív blokk” megjelöléssel együtt. Ugyanez vonatkozik az „alternatív tárgyra” is.

Azt a hallgatót, aki a 6. § (1) bekezdés szerint nem iratkozik be, az egyetemről el kell bocsátani, illetve erről záros határidőn belül értesíteni kell.

LECKEKÖNYVEK

— A tantárgyak, az előadások és heti óraszámok helyes leckekönyvi bejegyzését a dékáni hivatal illetékes előadója saját kezű aláírásával igazolja.

— A vizsgaidőszak megkezdése előtt — 2-3 héttel — a hallgató részére a leckekönyvet visszaadja.

— A hallgató az „aláírás” és „gyakorlati jegy” megszerzése után érvényesítésre visszaadja leckekönyvét az illetékes előadónak.

— A tantervi követelményeket teljesítő hallgató leckekönyvét az előadó „vizsgázhat” bélyegzővel érvényesíti, melyet a leckekönyv bal oldalára bélyegez be. A hallgató csak ennek birtokában kezdheti el a további vizsgákat.

ISMÉTLŐ VIZSGÁK

Ismétlő vizsgát a hallgató csak a szabályzat 39. § (2) bekezdése szerint tehet. „Ismételt vizsga, az adott vizsgadőszakban ugyanabból a tárgyból legfeljebb két alkalommal tehető.”

Ettől eltérést csak a rektor — dékáni és KISZ-javaslatra — rendkívüli indokolt esetben, egyéni elbírálás alapján engedélyezhet.

A 39. § (5) bekezdése értelmében engedélyezhető 10 utóvizsgába nem számít be a megismételt félév „elégtelen” osztályzata, csak abban az esetben, ha

— az ismételt vizsgán elért érdemjegyet a dékán az ismétlés során beszámítja.

A beszámítást a dékán egyéni elbírálás alapján engedélyezi.

41. § (3) bekezdés:

„Az előbbi két bekezdés rendelkezései szerint folyik le az ismételt vizsga akkor is, ha a hallgatónak a tanulmányok 1—4. féléve során ez a tizedik ismételt vizsgája.”

— Abban az esetben, ha a hallgatónak a 10. utóvizsgája következik, köteles azt az illetékes tanszéken bejelenteni. A dékáni hivatal előadója pedig figyelmeztetésül az utóvizsgajegyre vezeti rá.

A megismételt vizsgák díjairól a szabályzat melléklete intézkedik. Egyébként a vizsgadíjakkal és a különeljárási díjakkal kapcsolatos eljárást a Műv. Min. (149/1973. (MM. 14.) MM utasítása szabályozza.

EGYEBEK

A hallgatók

— személyi nyilvántartását; — tanulmányi nyilvántartását; — állami támogatás és tandíj-nyilvántartását; — az átiratkozás és a tanulmányok megszakításának nyilvántartását a Műv. Min. 134/1964. (MM. 13.) MM sz. utasításba foglaltak szerint kell a dékáni hivataloknak végrehajtani.

Budapest, 1982. november 8.

DR. SZUHAY MIKLÓS
általános rektorhelyettes

Figyelem!

Hazautazási támogatás!

Az egyetemisták hazautazási költségei is megduplázódtak szeptember elsejétől. A diákigazolványok azonban csak 1983. január elsejétől jogosítanak 50 százalékos kedvezményre. A KISZ KB ezért tárgyalásokat folytatott a hallgatók érdekeinek védelmében. Ennek eredménye, hogy az egyetemisták november és december hónapban hazautazási költségtérítési támogatást kapnak. Ez kizárólag novemberre és decemberre és összesen maximum négyszeri haza- és visszautazásra vonatkozik. A megtérített összeg minden esetben a vonatjegy árának 33 és 50 százaléka közti különbség. Az utazásokat a vonatjegyekkel kell igazolni. A vonatjegyeket mindkét hónap 15-ig kell leadni a gazdasági hivatalban (földszint 16., Molnár Ottóné), a támogatást pedig a hónap végén 25—26—27-én a többi járandósággal együtt fizetik a pénztárban. A támogatás csak vonatjegyekre vonatkozik.

De Diák Uram, mi készültünk...

Engedje meg, hogy „felmagázzam”,
Miután Ön „vállon tegezett”
S egy társunkat felkészületlenségen kapván,
Mindannyiunkat megszégyenített...
Ön persze azt mondja: akinek nem inge...
Ezúttal nem rólunk szőtt mesét!
Az égre, ne higgye, hogy a vesénkbe lát!
Legfeljebb rúddal püföli vesénk.
A katedra: sokunk számára katedrális,
Csúcs, ahova nyűg, gond, baj fel nem ér...
Az istenért, ne ítéljen máris..
Tanára tán tégláért
Futkosott vagy cementért...
Mert háza nincsen,
S hogy készüljön, elébb lakni kell neki valahol.
Könyv helyett takarékkönyvét lapozza,
És hetek óta kölcsönért lohol...
Kopott zakója feltűnő „jobb körökben”,
S ő csupa-csupa lelkifurdalás
Tudománya alapjait az idő kikezdte,
S a házánál is most van alapozás!
De álljunk meg most, ne tovább!
Hiszen e gondok Öntől
Oly távol vannak még — miért is beszélek!
Valami nagyon el van rontva itt,
Ha a normális léthez hősök kellenének!...
Diák Uram, mi készültünk!
Egész lényünkkel játszunk, akár a színész.
Tétként minden nap magunkat dobjuk fel,
Ezért sebezhet akárki ítész!
Akiről Ön beszél, az nem lehet tanár...
Legfeljebb tanár lehetett volna...
Ha link naplopó, kérem ne illesse őt e szóval,
Ha elnyűtt robotgép: egy sóhajt megérdemel,
Mint Hamlet...
Nagy király lehetett volna ő,
Ha idő előtt nem veszítjük el.

★

Diák Uram, persze tudom
Önnek nem magyarázatok — hanem
MAGYARÁZATOK kellenek.
Alig húszéves — Maradékokkal,
Hitvány tudással, miért elégedne meg!
Ön csak tegye a dolgát, legyen reális
Akarja a lehetetlent...
Ami lehetséges, az ma már nagyon kevés!
Akarjon többet,
Ne sandítson korlátra!
A léc alatt átbújni: szenvedés,
Diák Uram kérem, mi készültünk...
Akiről Ön beszél, az nem lehet tanár,
Nincs közünk hozzá! Vagy mégis, mégse,
mégis..
Az ön verse a fejünkben kalapál...

SZABÓ KATALIN

Meghívó

A Szovjetunió megalakulásának 60. évfordulója és november 7. alkalmából szeretettel meghívunk minden kedves olvasónkat, hallgatónkat 1982. november 16-án, kedd délután fél 3 órakor „Irodalmi képeskönyv” (zenés összeállítás a Szovjetunió népeinek irodalmáról) címmel rendezendő kétnyelvű műsoros délutánunkra a Makarenkó színházterembe.

A műsor után kerül sor a hallgatók számára rendezett fordítási verseny eredményhirdetésére és díjkiosztásra.

az MSZBT
és az orosz nyelvi tanszék

AIESEC szakmai gyakorlat

Az AIESEC egyetemi bizottsága várja jelentkezésedet az 1983-as nyári külföldi szakmai gyakorlatra. Tájékoztató a KISZ-BIZOTTSÁG-on és az AIESEC-irodában található. Jelentkezési határidő: 1982. november 25.

Személycserék

Hajnalka Zsolt tanszéki gyakornok, az egyetemi KISZ-bizottság tanulmányi felelőse felmentését kérte KISZ-bizottsági tagsága alól, mivel a törökbálinti kollégium igazgatójává és a világgazdaságtan tanszék titkárának nevezték ki. A KISZ-bizottság Hajnalka Zsoltot tagsága alól felmentette. Az új tag Sztrilich András, közművelődési feladattal. A tervgazd, új szaktitkára Montvai Péter.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség:
1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó:
TILL IMRE
igazgató

5102. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

HU ISSN 0230—7529